

## JOHANA

### *Ũhoru Gũtuĩka Mũndũ*

<sup>1</sup> Kĩambĩrĩria-inĩ Ũhoru aarĩ o kuo, nake Ũhoru aatũũrĩte na Ngai, na Ũhoru aarĩ Ngai. <sup>2</sup> We aatũũrĩte na Ngai kuuma o kĩaambĩrĩria.

<sup>3</sup> Indo ciothe ciombirwo na ũndũ wake; gũtirĩ kĩndũ kĩa iria ciombirwo kĩaagĩire atarĩ ho. <sup>4</sup> Thĩinĩ wake kwarĩ muoyo, naguo muoyo ũcio nĩguo warĩ ũtheri wa andũ. <sup>5</sup> ũtheri ũcio nĩũtheraga nduma-inĩ, nayo nduma ndĩigana kũũhoota.

<sup>6</sup> Nĩguokire mũndũ watũmĩtwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. <sup>7</sup> We okire arĩ mũira oimbũre ũhoru ũkonĩ ũtheri ũcio, nĩgeetha andũ othe metĩkie nĩ ũndũ wake. <sup>8</sup> We mwene tiwe warĩ ũtheri ũcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha oimbũre ũhoru wa ũtheri ũcio. <sup>9</sup> ũtheri ũcio wa ma, ũrĩa ũtheragĩra o mũndũ o wothe, nĩwokaga thĩ.

<sup>10</sup> We Ũhoru aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuĩka thĩ yombirwo na ũndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya.

<sup>11</sup> Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana kũmwĩtikĩra. <sup>12</sup> No andũ arĩa othe maamwĩtikĩrire, o acio metĩkirie rĩitwa rĩake, nĩamahotithirie gũtuĩka ciana cia Ngai <sup>13</sup> ciana itaciarĩtwo nĩ thakame, kana igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa mũndũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai.

<sup>14</sup> We Kiugo agĩtuĩka mũndũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuonete riiri wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ũrĩa woimire kũrĩ lthe aiyũrĩtwo nĩ ũtugi na ũhoru wa ma.

<sup>15</sup> Johana nĩoimbũraga ũhoru wake. Aanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe ũrĩa ndaaragia ũhoru wake ngiuga atĩrĩ, ‘Ŭrĩa ũgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra, tondũ

aarĩ mbere yakwa.’” <sup>16</sup> Na kuuma ũiyũrĩrĩru wa ũtugi wake-rĩ, ithuothe nĩtwamũkĩrĩte irathimo nyingĩ mũno. <sup>17</sup> Tondũ watho wokire na Musa, no ũtugi na ũhoru ũrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. <sup>18</sup> Gũtirĩ mũndũ o na ũrikũ ũrĩ ona Ngai, o tiga Mũrũ wake wa Mũmwe ũrĩa ũikarĩte hamwe na Ithe, na nĩwe ũtũmĩte amenyeke.

*Johana Mũbatithania kuuga tiwe Kristũ*

<sup>19</sup> Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũira wa Johana hĩndĩ rĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩre athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũũrie we aarĩ ũ. <sup>20</sup> We ndaagire kuumbũra, no oimbũrire atekũhitha, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ti nĩ Kristũ.”

<sup>21</sup> Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkĩrĩ ũ? Wee nĩwe Elija?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, ti nĩ.”

Nĩngĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe Mũnabii ũrĩa?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

<sup>22</sup> Mũthia-inĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkĩrĩ ũ? Tũhe macookio nĩguo tũcookerie arĩa matũtũmire. Ũkuuga atĩa ha ũhoru waku mwene?”

<sup>23</sup> Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũgambo wa mũndũ ũranĩrĩra werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’”

<sup>24</sup> Na rĩrĩ, Afarisai amwe arĩa maatũmĩtwo <sup>25</sup> makĩmũũria atĩrĩ, “Angĩkorwo we tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ũrĩa-rĩ, ũkĩbatithanagia nĩkĩ?”

<sup>26</sup> Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ. No gatagatĩ-inĩ kanyu nĩ harĩ na ũmwe mũtooĩ. <sup>27</sup> Ũcio nĩwe ũgũũka thuutha wakwa, o we ũrĩa itaagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciake.”

<sup>28</sup> Maũndũ maya mothe mekĩkire itũũra-inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, kũrĩa Johana aabatithanagĩria.

*Jesũ Gatũrũme ka Ngai*

<sup>29</sup> Mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, “Onei! Gatũrũme ka Ngai kariĩ keheragia mehia ma kĩrĩndĩ! <sup>30</sup> Ũyũ nĩwe ndaaragia ũhoru wake rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Mũndũ ũrĩa ũgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũrĩ nĩ tondũ we aarĩ kuo mbere yakwa.’ <sup>31</sup> Nĩ mwene ndiamũũ, no ndokire ngĩbatithanagia na maaĩ nĩgeetha aguũrĩrio andũ a Isiraeli.”

<sup>32</sup> Ningĩ Johana akĩheana ũira ũyũ: “Nĩndonire Roho agĩkũrũka kuuma igũrũ atariĩ ta ndutura, agĩkara igũrũ rĩake. <sup>33</sup> Nĩ ndingĩamũmenyire, tiga ũrĩa wandũmire mbatithanagie na maaĩ aanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũndũ ũrĩa ũkoona Roho agĩkũrũkĩra na aikare igũrũ rĩake-rĩ, ũcio nĩwe ũkaabatithanagia na Roho Mũtheru.’ <sup>34</sup> Nĩ nĩnyonete ũguo na ngoimbũra atĩ ũyũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

*Arutwo a Mbere a Jesũ*

<sup>35</sup> Ningĩ mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana agĩkorwo arĩ kũu o rĩngĩ marĩ na arutwo ake eerĩ. <sup>36</sup> Na rĩrĩa onire Jesũ akĩhĩtũka, akiuga atĩrĩ, “Onei Gatũrũme ka Ngai!”

<sup>37</sup> Hĩndĩ rĩrĩa arutwo acio eerĩ maiguire oiga ũguo, makĩrũmĩrĩra Jesũ. <sup>38</sup> Jesũ ehũgũra akĩmoona mamumĩte thuutha, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mũrenda?”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii” (ũguo nĩ kuuga Mũrutani), “ũikaraga kũ?”

<sup>39</sup> Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũkai na nĩmũkuona.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ makĩona kũrĩa aikaraga, na magĩkara nake mũthenya ũcio. Na kwarĩ ta thaa ikũmi.

<sup>40</sup> Na rĩrĩ, ũmwe wa arutwo acio eerĩ arĩa maiguĩte ũrĩa Johana oigĩte na makĩrũmĩrĩra Jesũ aarĩ Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero. <sup>41</sup> Ũndũ wa mbere ũrĩa Anderea eekire nĩgũcacia mũrũ wa nyina Simoni, na kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mesia” (nĩwe Kristũ). <sup>42</sup> Nake akĩmũtwara kũrĩ Jesũ.

Nake Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Simoni mũrũ wa Johana. Ũgũcooka gwĩtwo Kefa” (na rĩo rĩgĩ-taũrwo nĩ kuuga Petero).

*Jesũ gwĩta Filipu na Nathanieli*

<sup>43</sup> Mũthenya ũyũ ũngĩ Jesũ agĩtua itua rĩa gũthĩĩ Galili. Agĩkora Filipu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

<sup>44</sup> Filipu, o ta Petero na Anderea, aarĩ wa itũũra rĩa Bethisaida. <sup>45</sup> Filipu agĩkora Nathanieli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũrĩa Musa aandĩkire ũhoru wake Ibuku-inĩ rĩa Watho, na nowe anabii maandĩkire ũhoru wake, nake nĩwe Jesũ wa Nazarethi, mũrũ wa Jusufu.”

<sup>46</sup> Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Kũrĩ kĩndũ kĩega kĩngiuma Nazarethi?”

Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūka ũkoone.”

<sup>47</sup> Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ onire Nathanieli agĩũka kũrĩ we, akĩaria ũhoru wake, akiuga atĩrĩ, “Onei Mũisiraeli kũna ũtarĩ ũhinga.”

<sup>48</sup> Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Ũnjũũ atĩa?”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũkuonete o na rĩrĩa uuma rungu rwa mũkũyũ, Filipu atanagwĩta.”

<sup>49</sup> Hĩndĩ ĩyo Nathanieli akiuga atĩrĩ, “Rabii, wee nĩwe Mũrũ wa Ngai; wee nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli.”

<sup>50</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩndakwĩra atĩ nĩnguonire ũrĩ rungu rwa mũkũyũ. Nĩũkuona maũndũ manene kũrĩ macio.” <sup>51</sup> Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩmũkona igũrũ rĩhingũkĩte na araika a Ngai makĩambata na magĩkũrũka, harĩ Mũrũ wa Mũndũ.”

2

*Jesũ Kũgarũra Maaĩ Magatuĩka Ndibei*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ nĩ kwagĩire na kihikanio kũu Kana ya Galili. Nyina wa Jesũ aarĩ kuo, <sup>2</sup> nake Jesũ

na arutwo ake o nao nĩmetĩtwo kĩhikanio-inĩ kũu. <sup>3</sup> Rĩrĩa ndibei yathirire,\* nyina wa Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Matirĩ na ndibei ĩngĩ.”

<sup>4</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ndĩ na ũhoro ũrĩkũ nawe? Ihinda rĩakwa rĩtirĩ rĩrakinya.”

<sup>5</sup> Nake nyina akĩĩra ndungata atĩrĩ, “Ĩkai ũrĩa wothe ekũmwĩra.”

<sup>6</sup> Hau hakuhĩ nao nĩ haarĩ na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga, mũthemba ũrĩa wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-inĩ mao ma gwiŵtheria,<sup>†</sup> na o ĩmwe yaĩyũragio nĩ ngeereni kuuma mĩrongo ĩrĩ nginya mĩrongo ĩtatũ.

<sup>7</sup> Nake Jesũ akĩĩra ndungata icio atĩrĩ, “Iyũriai ndigithũ maaĩ”; nacio ikĩiyũria riita.

<sup>8</sup> Agĩcooka agĩcĩĩra atĩrĩ, “Rĩu tahiai ĩmwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga.”

Nacio igĩĩka o ũguo, <sup>9</sup> nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ macio maagarũrĩtwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũrĩa yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata iria ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ ĩyo agĩta mũhikania keheri-inĩ <sup>10</sup> akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei ĩrĩa njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka akaruta ĩrĩa ĩtarĩ njega; no wee ũkũigĩte ĩrĩa njega nginya rĩu.”

<sup>11</sup> Kĩu nĩkĩo kĩaama kĩa mbere kĩrĩa Jesũ aaringire, na aakĩringĩire kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtĩkia.

### *Jesũ Gũtheria Hekarũ*

---

\* 2:3 Warĩ ũndũ wa thoni mũno kũrĩ andũ a mũcĩ ndibei ĩngĩathirire ũhiki-inĩ. † 2:6 Ayahudi meetikĩtie mũndũ nĩanyitagwo nĩ thaahu o mũthenya, na nĩkĩo meethambaga moko hĩndĩ ciothe.

<sup>12</sup> Thuutha ũcio agĩkũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ a nyina, o na arutwo ake. Magĩikara kuo matukũ manini.

<sup>13</sup> Rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie-rĩ, Jesũ akĩam-bata, agĩthĩĩ Jerusalemu. <sup>14</sup> Kũu hekarũ-inĩ nĩakorire andũ makĩendia ng'ombe, na ng'onde, na ndutura,<sup>‡</sup> o na angĩ maikarĩte metha-inĩ magĩceenjia mbeeca. <sup>15</sup> Nĩ ũndũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa mĩkanda, na akĩmarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ, hamwe na ng'onde, na ng'ombe; akĩhurunja mbeeca cia arĩa maacenjagia mbeeca na akĩng'aũrania metha ciao. <sup>16</sup> Nao arĩa meenda-gia ndutura akĩmeera atĩrĩ, "Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya Baba ndũnyũ!"

<sup>17</sup> Nao arutwo ake makĩririkana nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, "Kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo gĩkaandĩa."

<sup>18</sup> Hĩndĩ iyo Ayahudi makĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kĩaama kĩrĩkũ ũngĩtũringĩra gĩa gũtuonia ũhoti ũrĩa ũrĩ nague wa gwĩka maũndũ macio mothe?"

<sup>19</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Thariai hekarũ ĩno, na nĩngũmĩaka rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ."

<sup>20</sup> Nao Ayahudi magĩcookia atĩrĩ, "Hekarũ ĩno yakirwo na mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtandatũ, nawe ũkũmĩaka na mĩthenya ĩtatũ?" <sup>21</sup> No rĩrĩ, hekarũ ĩrĩa aaragia ũhorowayo nĩ mwĩrĩ wake. <sup>22</sup> Na thuutha wake kũriũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, arutwo ake makĩririkana ũrĩa oigĩte. Nao magĩĩtikia Maandiko, o na ciugo icio Jesũ aarĩtie.

<sup>23</sup> Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa aarĩ Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, andũ aingĩ makĩona ciama iria aaringaga, nao magĩĩtikia rĩitwa rĩake. <sup>24</sup> No Jesũ ndaigana kũmeĩhokera, nĩgũkorwo nĩooĩ andũ othe. <sup>25</sup> Ndaabataragio nĩ ũira wa

---

<sup>‡</sup> 2:14 Nyamũ cia kũrutwo magongona ciendagĩrio Ayahudi arĩa moimaga mabũrĩ mangĩ magooka gũkũngũira ciathĩ icio.

mündũ, ũkoniĩ mündũ ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo nĩamenyaga kĩa kĩa kĩa thĩnĩ wa mündũ.

### 3

#### *Jesũ na Nikodemo*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, kwarĩ na mündũ wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warĩ wa kĩa kĩa gĩathanaga kĩa Ayahudi. <sup>2</sup> Nĩokire kũrĩ Jesũ ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, nĩtũũĩ we ũrĩ mũrutani uumĩte kũrĩ Ngai. Nĩgũkorwo gũtirĩ mündũ ũngĩhota kũringa ciana iria ũringaga Ngai atarĩ hamwe nake.”

<sup>3</sup> Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mündũ ũngĩona ũthamaki wa Ngai atangĩciarwo rĩngĩ.”

<sup>4</sup> Nake Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, “Mündũ angĩciarwo atĩa arĩ mũkũrũ? Ti-itherũ ndangĩhota gũtoonya nda ya nyina hĩndĩ ya keerĩ nĩguo aciarwo!”

<sup>5</sup> Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mündũ ũngĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai atangĩciarwo na maaĩ na Roho. <sup>6</sup> Mwĩrĩ ũciaraga mwĩrĩ, no Roho aciaraga roho. <sup>7</sup> Ndũkagegio nĩ ũguo ndoiga atĩ, ‘No nginya ũciarwo rĩngĩ.’ <sup>8</sup> Rũhuho rũhurutanaga na kũrĩa rĩngĩenda. Ũiguaga rũkĩhurutana, no ndũmenyaga kũrĩa rumĩte kana kũrĩa rũrorete. Ũguo noguo gũtariĩ harĩ mündũ ũrĩa wothe ũciarĩtwo nĩ Roho.”

<sup>9</sup> Nake Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ũngĩhoteka atĩa?”

<sup>10</sup> Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutani wa Isiraeli na ndũrataũkĩrwo nĩ maũndũ maya? <sup>11</sup> Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, twaragia ũrĩa tũũĩ, na tũkoimbũra ũrĩa tuonete, no inyuĩ, mũtiĩtikagĩra ũira witũ. <sup>12</sup> Ndakwĩra maũndũ ma gũkũ thĩ, waga gwĩtikia; ũngĩtikia atĩa ingĩkwĩra maũndũ ma na igũrũ? <sup>13</sup> Gũtirĩ mündũ ũrĩ wathiĩ igũrũ tiga ũrĩa woimire igũrũ, na nĩwe Mũrũ wa Mündũ.” <sup>14</sup> Na o ta ũrĩa

Musa aambararirie nyoka ya gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ akaambarario, <sup>15</sup> nĩguo ũrĩa wotho ũmwĩhokete agĩe na muoyo wa tene na tene.

<sup>16</sup> “Nĩgũkorwo Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe, nĩgeetha mũndũ o wotho ũmwĩtĩkĩtie ndakoore, no agĩe na muoyo wa tene na tene. <sup>17</sup> Nĩgũkorwo Ngai ndaatũmire Mũrũwe gũkũ thĩ aciirithie kĩrĩndĩ, no nĩguo kĩrĩndĩ kĩhonoke nĩ ũndũ wake. <sup>18</sup> ũrĩa wotho ũmwĩtĩkĩtie ti wa gũciirithio, no ũrĩa wotho ũtamwĩtĩkĩtie ũcio nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo ciira, nĩgũkorwo ndehokete rĩitwa rĩa Mũrũ wa Ngai wa mũmwe. <sup>19</sup> Rĩĩrĩ nĩrĩo ituĩro: ũtheri nĩwokire gũkũ thĩ, no andũ makĩenda nduma gũkĩra ũtheri, nĩ ũndũ ciĩko ciao ciarĩ njũru. <sup>20</sup> Mũndũ o wotho wĩkaga ũũru nĩathũire ũtheri, na ndangiumĩra ũtheri-inĩ nĩ gwĩtigĩra ciĩko ciake itikoimbũke. <sup>21</sup> No mũndũ ũrĩa wotho wĩkaga maũndũ ma ma nĩoimagĩra ũtheri-inĩ, nĩguo kuonekane kũna atĩ ũguo ekĩte nĩ Ngai ũmũhotithĩtie.”

### *Ũira wa Johana Mũbatithania ũkonĩĩ Jesũ*

<sup>22</sup> Thuutha wa ũguo, Jesũ na arutwo ake nĩmoimagarire magĩthĩĩ bũrũri wa Judea, kũrĩa aikarangire nao, na akabatithanagia. <sup>23</sup> O nake Johana nĩabatithanagĩria Ainoni gũkuhĩ na Salimu, nĩgũkorwo kũu nĩ kwarĩ maarĩ maingĩ, nao andũ nĩmookaga kuo kaingĩ kaingĩ ma-batithio. <sup>24</sup> (Hĩndĩ iyo Johana ndaakoretwo aikĩtio njeera.) <sup>25</sup> Nĩ kwagĩire na ngarari gatagatĩ-inĩ ka arutwo amwe a Johana na Mũyahudi ũmwe ũhoro-inĩ wa mĩtugo yao ya gwĩtheria. <sup>26</sup> Magĩũka kũrĩ Johana makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, mũndũ ũrĩa mũraarĩ nake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, ũrĩa wee warutire ũira ũmũkonĩĩ-rĩ, nĩarabatithania, nao andũ othe nĩmarathĩĩ kũrĩ we.”

<sup>27</sup> Ũhoro-inĩ ũcio Johana agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ndarĩ ũndũ angĩamũkĩra o tiga ũrĩa aheetwo kuuma igũrũ.

<sup>28</sup> Inyuĩ ene no mũheane ũira muuge atĩ nĩndoigire atĩrĩ, ‘Nĩ ti nĩ Kristũ, no ndũmĩtwo njũke mbere yake.’

<sup>29</sup> Mũhiki nĩ wa mũhikania. No rĩrĩ, mūrata wa mũhikania ũrĩa ũmũrũgamĩrĩire nĩamũthikagĩrĩria, na akaiyũrwo nĩ gĩkeno rĩrĩa aigua mũgambo wa mũhikania. Gĩkeno ta kũu nĩkĩo ndĩ na kĩo, na rĩu nĩgĩkinyanĩru. <sup>30</sup> We no nginya akĩrĩrĩrie kũneneha, na nĩ ngĩrĩrĩrie kũnyiiha.

<sup>31</sup> “Ũrĩa uumĩte igũrũ nĩ mũnene kũrĩ andũ othe; nake ũrĩa uumĩte thĩ nĩ wa gũkũ thĩ, na maũndũ marĩa aragia no ma gũkũ thĩ. Ũrĩa uumĩte igũrũ arĩ igũrũ rĩa andũ arĩa angĩ othe. <sup>32</sup> We oimbũraga maũndũ marĩa onete na akaigua no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩtikagĩra ũira wake.

<sup>33</sup> Mũndũ ũrĩa wĩtikĩrĩte ũira ũcio nĩahũũrĩte mũhũũri atĩ Ngai nĩ wa ma. <sup>34</sup> Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai atũmĩte aragia ciugo cia Ngai nĩ ũndũ Ngai aheanaga Roho hatarĩ gĩthimi.

<sup>35</sup> Ithe nĩendete Mũriũ na nĩ aigĩte indo ciothe moko-inĩ make. <sup>36</sup> Ũrĩa wothe wĩtikĩtie Mũriũ, arĩ na muoyo wa tene na tene, no ũrĩa wothe ũregete Mũriũ ndakona muoyo, nĩgũkorwo egũtũura arakarĩrwo nĩ Ngai.”

## 4

### *Jesũ Kwaria na Mũtumia Mũsamaria*

<sup>1</sup> Afarisai nĩmaiguire atĩ Jesũ nĩagĩĩaga na arutwo aingĩ gũkĩra Johana na akamabatithia, <sup>2</sup> o na gũtuĩka, ti Jesũ wabatithanagia, no nĩ arutwo ake. <sup>3</sup> Hĩndĩ irĩa Mwathani aamenyire ũhoro ũcio, akiuma Judea na agĩcooka Galili o rĩngĩ.

<sup>4</sup> Na rĩrĩ, no nginya angĩatuĩkanĩirie bũrũri wa Samaria.

<sup>5</sup> Nĩ ũndũ ũcio, agĩkinya itũũra rĩarĩ Samaria rĩetagwo Sukaru, hakuhĩ na gĩthaka kĩa Jakubu aaheete mũriũ Jusufu. <sup>6</sup> Nakĩo gĩthima kĩa Jakubu nĩkuo kĩaĩ, nake Jesũ,

tondũ wa kũnoga nĩ rũgendo, agĩkara thĩ hau gĩthima-inĩ. Na kwarĩ ta thaa thita.

<sup>7</sup> Na rĩrĩa mūtumia ũmwe Mūsamaria okire gũtaha maaĩ-rĩ, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “No ũũhe maaĩ ma kũnyua?”

<sup>8</sup> (Hĩndĩ iyo arutwo ake nĩmathiĩte kũgũra irio itũũra-inĩ.)

<sup>9</sup> Nake mūtumia ũcio Mūsamaria akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ Mũyahudi na nĩ ndĩ mūtumia Mūsamaria. Ũngĩkĩhooya gĩa kũnyua atĩa?” (Nĩgũkorwo Ayahudi matĩrĩ ngwatanĩro na Asamaria.)

<sup>10</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo nĩũũ kĩheo kĩa Ngai na ũkamenya nũũ ũrakũhooya maaĩ ma kũnyua, wee nĩwe ũngĩamũhooya nake nĩangĩakũhe maaĩ ma muoyo.”

<sup>11</sup> Nake mūtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ndũrĩ na kĩndũ gĩa gũtaha maaĩ nakĩo, na gĩthima gĩkĩ nĩ kĩriku. Ũngĩkĩruta kũ maaĩ macio ma muoyo? <sup>12</sup> Anga ũkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Jakubu ũrĩa watũheire gĩthima gĩkĩ, na we mwene aatũũrĩte anyuuaga maaĩ kuuma kĩo o hamwe na ariũ ake na ndũũru ciake cia mbũri na cia ng’ombe?”

<sup>13</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wothē ũnyuuaga maaĩ maya nĩanyootaga rĩngĩ, <sup>14</sup> no ũrĩa wothē ũkũnyua maaĩ marĩa ngaamũhe ndarĩ hĩndĩ akaanyoota. Ti-itherũ, maaĩ marĩa ngũmũhe megũtuĩka gĩthima kĩa maaĩ thĩinĩ wake, gĩtherũkage muoyo wa tene na tene.”

<sup>15</sup> Nake mūtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, he maaĩ macio nĩguo ndikananyoote rĩngĩ, na ndige gũũk-aga haha gũtaha maaĩ.”

<sup>16</sup> Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ wĩte mũthuuriguo mũũke nake.”

<sup>17</sup> Nake mūtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na mũthuuri.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ waria ma rĩrĩa woiga atĩ ndũrĩ na mũthuuri. <sup>18</sup> Ũhoru wa ma nĩ atĩ ũkoretwo ũrĩ

na athuuri atano, na mündũ mŭrũme ũrĩa ũrĩ nake rĩu ti mũthuuriguo.\* Ũguo woiga nĩ ũhoru wa ma.”

<sup>19</sup> Nake mŭtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuari ũyũ, nĩndĩrona atĩ wee ũrĩ mŭnabii. <sup>20</sup> Maithe maitũ maa-hooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, no inyuĩ Ayahudi muugaga atĩ Jerusalemu nokuo kũndũ kũrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooyagĩra Ngai.”

<sup>21</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Mŭtumia ũyũ, njĩtikia, kũrĩ ihinda rĩroka rĩrĩa mŭtakaahooyagĩra Baba kĩrĩma-inĩ gĩkĩ o na kana Jerusalemu. <sup>22</sup> Inyuĩ Asamaria mũhooyaga kĩrĩa mŭtooĩ; no ithuĩ tũhooyaga kĩrĩa tũũĩ, nĩgũkorwo ũhonokio uumĩte kũrĩ Ayahudi.<sup>†</sup> <sup>23</sup> No ihinda nĩrĩroka na rĩu nĩrĩkinyu, rĩrĩa arĩa mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamũhooyage na ma, nĩgũkorwo nĩ andũ ta acio Baba acaragia a kũmũhooyaga. <sup>24</sup> Ngai nĩ roho, nao arĩa mamũhooyaga no ginya mamũhooyage na roho, na mamũhooyage na ma.”

<sup>25</sup> Nake mŭtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Mesia” (ũrĩa wĩtagwo Kristũ) “nĩarooka. Hĩndĩ ĩrĩa agooka nĩagatũtaarĩria maũndũ mothe.”

<sup>26</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩrakwarĩria nĩ nĩ we.”

### *Arutwo Gũcooka harĩ Jesũ*

<sup>27</sup> O ihinda-inĩ rĩu arutwo ake magĩũka, na makĩgega maakora akĩaranĩria na mŭtumia. No gũtirĩ o na ũmwe woririe atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũrenda?” kana akĩũria, “Ũraaranĩria nake nĩkĩ?”

<sup>28</sup> O hĩndĩ ĩyo mŭtumia ũcio agĩtiga ndigithũ yake ya maaĩ, agĩcooka itũũra-inĩ, akĩira andũ atĩrĩ, <sup>29</sup> “Ũkai,

---

\* 4:18 Ayahudi moigaga atĩ mŭtumia nĩangĩateirwo nĩ athuuri eerĩ kana atatũ, no angĩakĩirie hau onekaga arĩ mündũ mwĩhia biũ. † 4:22 Asamaria maarĩ na maandiko ma mabuku o marĩa matano ma Musa, na matiametikĩtie mothe. Meetikĩtie Mesia, we Mũhonokia, akoima kũrĩ Ayahudi.

mūkone mündũ wanjĩira maũndũ marĩa mothe ndaaneka. Ũcio no akorwo nĩwe Kristũ?” <sup>30</sup> Nao makiuma kũu itũũra-inĩ, magĩthĩĩ harĩa Jesũ aarĩ.

<sup>31</sup> Mũira wa makinye, arutwo ake makĩmũringĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, rĩa irio.”

<sup>32</sup> Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Ndĩ na irio cia kũrĩa, iria mũtarĩ ũndũ wacio mũũ.”

<sup>33</sup> Nao arutwo ake makĩũrانيا atĩrĩ, “Kaĩ hihi harĩ mündũ ũmũreheire irio?”

<sup>34</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Irio ciakwa nĩ gwĩka wendi wa ũrĩa wandũmire na kũrĩkia wĩra wake. <sup>35</sup> Githĩ mũtiugaga atĩ, ‘Nĩ mĩeri ĩna ĩtigarĩte magetha makinye?’ Ngũmwĩra atĩrĩ, hingũrai maitho manyu muone mĩgũnda! Magetha nĩmakinyu. <sup>36</sup> O na rĩu mũgethi nĩagĩaga na mũaara wake, o na nĩagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nĩgeetha mũaandi na mũgethi makenanĩre hamwe. <sup>37</sup> Amu nĩ ũhoro wa ma ũrĩa uugaga atĩ, ‘Ũmwe ahaandaga, nake ũngĩ akagetha.’ <sup>38</sup> Nĩ ndaamũtũmire mũkagethe kĩrĩa mũtarutĩre wĩra. Angĩ nĩo marutĩte wĩra mũritũ, na inyuĩ mũkagetha uumithio wa wĩra wao.”

### *Asamaria Aingĩ Gwĩtĩkia*

<sup>39</sup> Nao Asamaria aingĩ kuuma itũũra rĩu makĩmwĩtĩkia nĩ ũndũ wa ũira wa mũtumia ũcio, tondũ nĩameerire atĩrĩ, “Nĩanjĩrĩre maũndũ marĩa mothe ndaneeka.”

<sup>40</sup> Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa Asamaria mokire kũrĩ Jesũ, makĩmũringĩrĩria aikaranie nao, nake agĩkara mĩthenya ĩrĩ. <sup>41</sup> Na tondũ wa ciugo ciake, andũ angĩ aingĩ magĩtĩkia.

<sup>42</sup> Magĩkĩira mũtumia ũcio atĩrĩ, “Ithuĩ tũtĩretĩkia no ũndũ wa ũrĩa ũratwĩrĩre; rĩu nĩtwĩguĩrĩire ithuĩ ene na tũkamenya atĩ mündũ ũyũ ti-itherũ nĩwe Mũhonokia wa kĩrĩndĩ.”

### *Jesũ Kũhonia Mwana wa Mũnene*

<sup>43</sup> Thuutha wa mĩthenya ĩyo ĩĩrĩ, akiumagara agĩthĩ Galili. <sup>44</sup> (Amu Jesũ we mwene nĩoigĩte atĩ mĩnabii ndatĩagwo bũrũri-inĩ wake mwene.) <sup>45</sup> Rĩrĩa aakinyire Galili, andũ a Galili makĩmũnyiita ũgeni. Nĩmonete ũrĩa wothe ekĩte Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Bathaka, nĩgũkorwo o nao maarĩ kuo.

<sup>46</sup> O rĩngĩ agĩceera Kana ya Galili, kũrĩa aagarũrite maaĩ magatuĩka ndibei. Na kũu Kaperinaumu nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe mũnene warĩ na mũriũ mũrũaru. <sup>47</sup> Rĩrĩa mũndũ ũcio aaguiire atĩ Jesũ nĩoimĩte Judea agooka Galili, agĩthĩ kũrĩ we, akĩmũthaitha athĩ akahonie mũriũ, ũrĩa warĩ hakuhĩ gũkua.

<sup>48</sup> Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũtangĩona ciana na morirũ, mũtingĩtikia.”

<sup>49</sup> Nake mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuari ũyũ, nĩtũikũrũke mwana wakwa atanakua.”

<sup>50</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Inũka. Mũrũguo nĩekũhona.”

Mũndũ ũcio agĩtikia ũguo Jesũ aamwĩrire, na akĩinũka.

<sup>51</sup> Naarĩ njĩra akĩinũka, ndungata ciake ikĩmũtũnga na ndũmĩrĩri atĩ mũrũwe arĩ o muoyo. <sup>52</sup> Rĩrĩa aamooririe nĩ ta thaa ciigana mũriũ aambĩrĩirie kũigua wega, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ira thaa mũgwanja nĩguo araahonire.”

<sup>53</sup> Nake ithe akĩmenya atĩ thaa icio nocio Jesũ aramwĩrite atĩrĩ, “Mũrũguo nĩekũhona.” Nĩ ũndũ ũcio we na nyũmba yake yothe magĩtikia.

<sup>54</sup> Gĩkĩ nĩkĩo kĩarĩ kĩa gĩa keerĩ kĩrĩa Jesũ aaringire kũu Galili, oimĩte Judea.

## 5

### *Jesũ Kũhonania Karia-inĩ*

<sup>1</sup> Thuutha wa maũndũ macio Jesũ nĩambatire Jerusalemu tondũ nĩ kwarĩ na gĩathĩ kĩa Ayahudi. <sup>2</sup> Na

rĩrĩ, kũu Jerusalemu hakuhĩ na Kĩhingo-kĩa-Ng'ondũ nĩ kwarĩ na karia geetagwo na Kĩhibirania Bethesida, nako gaathiũrũrũkĩirio nĩ ithaku ithano ciarĩ ngite. <sup>3</sup> Kũu nĩkũo gwakomagwo nĩ ikundi nene cia andũ arĩa maarĩ arũaru, ta atumumu, na cionje, na arĩa maakuĩte ciĩga (meetereire maaĩ moinjugwo. <sup>4</sup> Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ hĩndĩ mũraika wa Mwathani aikũrũkaga akoinjuga maaĩ karia-inĩ kau; na mũndũ wa mbere kũrika kuo maaĩ moinjugwo, nĩahonagio mũrimũ o wotho ũrĩa aarĩ nague.) <sup>5</sup> Na hau nĩ haarĩ mũndũ ũmwe watũũrĩte arĩ mũrũaru mĩaka mĩrongo itatũ na ĩnana. <sup>6</sup> Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akomete hau, na akĩmenya atĩ atũũrĩte ũguo ihinda iraaya, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũkwenda kũhonio?”

<sup>7</sup> Nake mũndũ ũcio warũarĩte akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthu-uri ũyũ, ndĩrĩ na mũndũ wa kũndikia thĩinĩ wa karia rĩrĩa maaĩ moinjugwo. Ngĩgeria gũtoboka thĩinĩ-rĩ, mũndũ ũngĩ agatoboka mbere yakwa.”

<sup>8</sup> Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, wĩtware!” <sup>9</sup> Na o rĩmwe mũndũ ũcio akĩhona, akĩoya kĩbarĩ gĩake, na agĩitwara.

Na rĩrĩ, mũthenya ũcio gwekĩkire ũguo warĩ wa Thabatũ, <sup>10</sup> na nĩ ũndũ ũcio Ayahudi makĩira mũndũ ũcio wahonetio atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ; watho ndũgũtĩkĩrĩtie ũkuue kĩbarĩ gĩaku.”

<sup>11</sup> Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũũhonirie anjĩrĩre atĩrĩ, ‘Oya kĩbarĩ gĩaku, wĩtware.’”

<sup>12</sup> Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio ũkwĩrĩre woe kĩbarĩ wĩtware nũũ?”

<sup>13</sup> Mũndũ ũcio wahonetio ndaamenyaga nũũ wamũhonetie, tondũ Jesũ aakoretwo orĩire kĩrĩndĩ-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hau.

<sup>14</sup> Thuutha ũcio Jesũ akĩmũkora hekarũ-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “One, rĩu nĩũhonete. Ndũgacooke kwĩhia ndũkae

gũkorwo nĩ ùndũ mũũru kũrĩ ùcio.” <sup>15</sup> Nake mũndũ ùcio agĩthiĩ na akĩira Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe wamũhonetie.

*Kũgĩa Muoyo thũinĩ wa Mũriũ*

<sup>16</sup> Nĩ ùndũ ùcio, Ayahudi makĩnyariira Jesũ, tondũ ekĩte maũndũ macio mũthenya wa Thabatũ. <sup>17</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Baba atũũrĩte o arĩ wĩra-inĩ wake nginya rĩu, na o na nĩ no ndĩraruta wĩra.” <sup>18</sup> Nĩ ùndũ wa gĩtũmi kũu, Ayahudi magĩkĩrĩrĩria kũgeria kũmũũraga; nĩgũkorwo to mũthenya wa Thabatũ aathũkagia, no o na nginya nĩetaga Ngai ithe wake mwene, na ũguo akeiganania na Ngai.

<sup>19</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Mũriũ ndarĩ ùndũ angĩka we mwene, tĩa o ũrĩa onaga Ithe agĩka, nĩgũkorwo maũndũ marĩa Ithe ekaga no mo Mũriũ o nake ekaga. <sup>20</sup> Nĩgũkorwo Ithe nĩendete Mũriũ, na nĩamuonagia maũndũ mothe marĩa ekaga, ĩĩ, na nĩakamuonia maũndũ manene o na gũkĩra maya, nĩgeetha o na inyuĩ mũgege. <sup>21</sup> O ta ũrĩa Ithe ariũkagia andũ arĩa akuũ akamahe muoyo, noguo o nake Mũriũ aheaga muoyo o ũrĩa angĩenda kũhe. <sup>22</sup> Na nĩngĩ-rĩ, ithe ndarĩ mũndũ atuagĩra ciira, no ehokeire Mũriũ ũtuanĩri wothe wa ciira,\* <sup>23</sup> nĩgeetha andũ othe matĩĩage Mũriũ o ta ũrĩa matĩĩaga Ithe. Ũrĩa ũtatĩĩaga Mũriũ ndatĩĩaga Ithe ũrĩa wamũtũmire.

<sup>24</sup> “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũiguaga kiugo gĩakwa na agetikĩ ũrĩa wandũmire, arĩ na muoyo wa tene na tene; na ti wa gũciirithio nĩarĩkĩtie kuuma gĩkuũ-inĩ agatoonya muoyo-inĩ. <sup>25</sup> Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩ ihinda rĩrooka, na rĩu nĩikinyu rĩrĩa akuũ makaigua mũgambo wa Mũrũ wa Ngai, nao arĩa makaũigua nĩ

---

\* 5:22 Ayahudi meetikĩtie atĩ Ngai Ithe nĩwe warĩ mũciirithia wa andũ othe. Nĩ ùndũ ùcio ũrutani ũyũ nĩmawonire ta ũtaarĩ wa ma.

magaatũūra muoyo. <sup>26</sup> Nĩgũkorwo o ta ũrĩa Ithe arĩ na muoyo thĩinĩ wake mwene, no taguo ahotithĩtie Mũriũ kũgĩa na muoyo thĩinĩ wake mwene. <sup>27</sup> Na nĩamũheete ũhoti wa gũtuanĩra ciira nĩ tondũ nĩ Mũrũ wa Mũndũ.

<sup>28</sup> “Mũtikagegio nĩ ũhoru ũcio, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩroka rĩrĩa andũ arĩa othe marĩ mbĩrĩra-inĩ makaigua mũgambo wake <sup>29</sup> na moime kuo, arĩa mekĩte wega marĩũke nĩguo matũũre muoyo, nao arĩa mekĩte ũũru mariũke nĩguo matuĩrwo ciira. <sup>30</sup> Ndirĩ ũndũ ingĩhota gwĩka nĩ mwene; nduanagĩra ciira kũringana na ũrĩa njiguaga, na itua rĩakwa nĩ rĩa kĩhoto, nĩgũkorwo ndicaragia gwĩkenia nĩ mwene, tiga gũkenia ũrĩa wandũmire.

### *Ũira Ũkonĩ Jesũ*

<sup>31</sup> “Ingĩheana ũira ũngonĩ nĩ mwene-rĩ, ũira ũcio wakwa ndũngĩtuĩka wa ma. <sup>32</sup> Nĩ kũrĩ na ũngĩ ũrĩa uumbũraga ũhoru wakwa, na nĩnjũũ atĩ ũira wake igũrũ rĩakwa nĩ wa ma.

<sup>33</sup> “Inyuĩ nĩmwatũmanire kũrĩ Johana, nake nĩaheanire ũira wa ma. <sup>34</sup> Ti atĩ nĩnjĩtikagĩra ũira wa mũndũ; no nĩndĩũgwetaga nĩgeetha mũhonokio. <sup>35</sup> Johana aarĩ tawa ũrĩa wakanire na ũkĩmũrĩka, na inyuĩ mũgĩthuura gũken-  
era ũtheri wake kwa ihinda.

<sup>36</sup> “Nĩ ndĩ na ũira mũnene gũkĩra ũcio wa Johana. Nĩgũkorwo wĩra ũrĩa Baba aaheete ndĩĩkie, na noguo ndĩraruta, nĩguo uumbũraga atĩ Baba nĩwe ũndũmĩte. <sup>37</sup> Nake Baba ũrĩa wandũmire nĩaheanĩte ũira ũngonĩ we mwene. Inyuĩ mũtirĩ mwaigua mũgambo wake kana mũkona ũrĩa atariĩ, <sup>38</sup> o na kiugo gĩake gĩtitũũraga thĩinĩ wanyu, tondũ mũtĩtikĩtie ũrĩa aatũmire. <sup>39</sup> Inyuĩ mũtuĩragia Maandĩko tondũ mwĩciiragia atĩ na ũndũ wamo nĩmwĩgwatĩire muoyo wa tene na tene. Maandĩko macio nĩmo moimbũraga ũhoru ũrĩa ũngonĩ, <sup>40</sup> no nĩmũregaga gũũka kũrĩ nĩ mũgĩe na muoyo.

<sup>41</sup> “Niĩ ndiĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ, <sup>42</sup> no inyuĩ nĩndĩmũũĩ. Ngamenya atĩ inyuĩ mĩtirĩ na wendo wa Ngai ngoro-inĩ cianyu. <sup>43</sup> Njũkĩte thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Baba na mĩtinjĩtikagĩra; no mũndũ ũngĩ angĩũka na rĩitwa rĩa mwene, nĩmũkũmwĩtikĩra. <sup>44</sup> Mũngĩtikia atĩa angĩkorwo mwĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ, no mĩticaragia ũgooci ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai o ũcio ũmwe?

<sup>45</sup> “No mĩtigeciirie atĩ nĩngamũthitanga mbere ya Baba. Musa ũrĩa inyuĩ mwĩhokeete nĩwe mũmũthitangi. <sup>46</sup> Korwo nĩmwĩtikĩtie Musa-rĩ, no mũnjĩtikie, nĩgũkorwo nĩ ũhoru wakwa aandikire. <sup>47</sup> No kuona atĩ mĩtiĩtikĩtie ũrĩa aandikire-rĩ, mũngĩgĩtikia atĩa ũrĩa njugaga?”

## 6

### *Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano*

<sup>1</sup> Thuutha wa maũndũ macio, Jesũ akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Iria rĩa Galili (na norĩo rĩitagwo Iria rĩa Tiberia), <sup>2</sup> nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩmũrũmĩrĩra tondũ nĩkĩoneete ciama iria aaringĩire andũ arĩa maarĩ arũaru. <sup>3</sup> Nake Jesũ akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩikara thĩ marĩ hamwe na arutwo ake. <sup>4</sup> Nakĩo Gĩathĩ gĩa Bathaka ya Ayahudi nĩgĩakuhĩrĩirie.

<sup>5</sup> Rĩrĩa Jesũ aarorire akĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, akĩũria Filipu atĩrĩ, “Tũkũgũra mĩgate kũ andũ aya marĩe?” <sup>6</sup> Oririe ũguo nĩguo amũgerie, nĩgũkorwo we nĩooĩ ũrĩa egwĩka.

<sup>7</sup> Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũcara wa mĩeri ĩnana ndũngĩgũra mĩgate ya kũigana nĩguo o mũndũ arũme kenĩyũ!”

<sup>8</sup> Nake mũrutwo ũngĩ wake wetagwo Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero, akiuga atĩrĩ, <sup>9</sup> “Haha harĩ kahĩĩ

karĩ na mĩgate ĩtano ya mũtu wa cairi na thamaki igĩrĩ nini, no ingĩkĩgana atĩa andũ marĩ aingĩ ũũ?”

<sup>10</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ĩraai andũ maikare thĩ.” Hau maarĩ haarĩ na nyeki nyingĩ, nao arũme magĩikara thĩ, na maarĩ ta arũme ngiri ithano. <sup>11</sup> Jesũ agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo, agĩcookia ngaatho na akĩgaĩra arĩa maikarĩte thĩ kũringana na mũigana ũrĩa o mũndũ angĩendire. Agĩcooka agĩka o ũguo na thamaki.

<sup>12</sup> Rĩrĩa othe maarĩire na makĩhũũna, akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Ũnganiai cienyũ iria ciatigara. Mũtikareke kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩũrĩre.” <sup>13</sup> Nĩ ũndũ ũcio magĩciũngania, makĩiyũria ikabũ ikũmi na igĩrĩ na icunjĩ cia mĩgate ĩrĩa ĩtano ya cairi, iria ciatigirio nĩ andũ acio maarĩkia kũrĩa.

<sup>14</sup> Thuutha wa andũ kuona ciamu iria Jesũ aaringĩte, makĩambĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũnabii ũrĩa ũgooka gũkũ thĩ.” <sup>15</sup> Nake Jesũ akĩmenya atĩ nĩ-mendaga mamũtue mũthamaki wao na hinya, nĩ ũndũ ũcio akĩmeherera o rĩngĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki.

### *Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ*

<sup>16</sup> Rĩrĩa gwakinyire hwaĩ-inĩ arutwo ake magĩikũrũka nginya iria-inĩ, <sup>17</sup> magĩtoonya marikabu, makĩringa iria marorete Kaperinaumu. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ nduma, na Jesũ ndaathiĩte kũrĩ o. <sup>18</sup> Nĩ kwarĩ na makũmbĩ ma maaĩ tondũ wa rũhuho rũnene rũrĩa rwahurutanaga. <sup>19</sup> Na hĩndĩ ĩrĩa maatwarithĩtie marikabu ta kilomita ithano kana ithathatũ, makĩona Jesũ agĩũka kũrĩ marikabu-inĩ agereire maaĩ igũrũ; nao makĩmaka. <sup>20</sup> Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ; tigai gwĩtigĩra.” <sup>21</sup> Magĩtikĩra atoonye thĩinĩ wa marikabu, na kahinda o kau marikabu igĩkinya hũgũrũrũ-inĩ cia kũrĩa maathiiaga.

<sup>22</sup> Mũthenya ũcio ũngĩ, kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarĩ mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria gĩkĩmenya atĩ no marikabu ĩmwe yarĩ ho, na atĩ Jesũ ndaamĩingĩrĩte hamwe na arutwo ake

no maathiite marĩ oiki. <sup>23</sup> No ningĩ gũgũka marikabu ingĩ ciumĩte Tiberia ikĩrũgama hakuhi na harĩa andũ maarĩĩĩre mĩgate thuutha wa Mwathani gũcookeria Ngai ngaatho. <sup>24</sup> Na rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩamenyire atĩ Jesũ kana arutwo ake gũtirĩ warĩ ho, gĩkĩingĩra marikabu icio, gĩgĩthiĩ Kaperinaumu gũcacia Jesũ.

*Jesũ nĩwe Mũgate wa Muoyo*

<sup>25</sup> Rĩrĩa maamũkorire mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, ũkinyire gũkũ rĩ?”

<sup>26</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, inyuũ mũtiranjaria nĩ ũndũ wa ciamia iria mũronire, no nĩ ũndũ nĩmũrarĩire mĩgate mũrahũũna. <sup>27</sup> Tigagai gũtangĩkĩra irio iria ithũkaga, no mwĩtangagei nĩ ũndũ wa irio iria cia gũtũũra nginya muoyo-inĩ wa tene na tene, iria Mũrũ wa Mũndũ akaamũhe. Ũcio nĩwe Ngai Ithe ahũũrĩte mũhũũri wa gwĩtikĩrika.”

<sup>28</sup> Magĩcooka makĩmũũria atĩrĩ, “Twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩgeetha tũrutage mawĩra marĩa Ngai endaga?”

<sup>29</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Wĩra wa Ngai nĩ ũyũ: nĩ mwĩtikie ũrĩa we atũmĩte.”

<sup>30</sup> Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ciamia irĩkũ ũgũtũringĩra tuone nĩguo tũgwĩtikie? Ũgwĩka atĩa?”

<sup>31</sup> Maithe maitũ ma tene maarĩĩaga mana kũu werũ-inĩ; o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘Aamaheire mĩgate kuuma igũrũ marĩe.’”\*

<sup>32</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ti Musa wamũheire mũgate kuuma igũrũ, no nĩ Baba ũmũheaga mũgate ũrĩa wa ma kuuma igũrũ. <sup>33</sup> Nĩgũkorwo mũgate wa Ngai nĩ ũrĩa ũikũrũkaga kuuma igũrũ akahe kĩrĩndĩ gĩa thĩ muoyo wa tene na tene.”

---

\* <sup>6:31</sup> Ayahudi meciiragia atĩ Mesia oka nĩangĩamaheire irio iria cietagwo mana, iria maithe mao maarĩĩaga marĩ werũ-inĩ.

<sup>34</sup> Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuri ũyũ, kuuma rĩu tũheage mũgate ũcio.”

<sup>35</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ mũgate wa muoyo. Mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ nĩ ndakahũũta o na rĩ, na ũrĩa ũnjĩtĩkĩtie ndakanyoota o na rĩ. <sup>36</sup> No rĩrĩ, o ta ũrĩa ndĩmwĩrite, nĩmũnyonete, no mũtirĩ mũretĩkia. <sup>37</sup> Arĩa othe Baba ahee nĩmarĩũkaga kũrĩ nĩ, na ũrĩa wothe ũgooka kũrĩ nĩ ndikamũingata o na rĩ. <sup>38</sup> Nĩgũkorwo ndiikũrũkĩte kuuma igũrũ njũke gwĩka wendi wakwa nĩ mwene, no njũkĩte gwĩka wendi wa ũrĩa wandũmire. <sup>39</sup> Naguo ũyũ nĩguo wendi wa ũrĩa wandũmire, atĩ ndigaate o na ũmwe wa arĩa othe aaheete, no ngaamariũkia mũthenya wa kũrigĩrĩa. <sup>40</sup> Nĩgũkorwo wendi wa Baba nĩ atĩ ũrĩa wothe wonete Mũriũ na akamwĩtĩkia nĩakagĩa na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩa.”

<sup>41</sup> Ayahudi maigua ũguo makĩambĩrĩa kũng’ong’ora nĩ ũndũ wake tondũ nĩoigĩte atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ mũgate ũrĩa waikũrũkire kuuma igũrũ.” <sup>42</sup> Makiuga atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti Jesũ mũrũ wa Jusufu, ũrĩa ithe na nyina tũũ? Rĩu angĩhota atĩa kuuga atĩ, ‘Nĩ ndaikũrũkire kuuma igũrũ?’”

<sup>43</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũng’ong’ora gatagatĩ-inĩ kanyu. <sup>44</sup> Gũtirĩ mũndũ ũngĩũka kũrĩ nĩ ataguucĩrĩrio nĩ Baba ũrĩa wandũmire, na nĩ nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩa. <sup>45</sup> Nĩ kwandĩkitwo maandiko-inĩ ma Anabii atĩrĩ, ‘Nao othe makaarutwo ũhoru nĩ Ngai.’ Nake ũrĩa wothe ũthikagĩrĩa Baba na akeeruta ũhoru kuuma kũrĩ we, nĩokaga kũrĩ nĩ. <sup>46</sup> Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ona Baba, tiga o ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai; we wiki nowe wonete Baba. <sup>47</sup> Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie arĩ na muoyo wa tene na tene. <sup>48</sup> Nĩ nĩ nĩ mũgate wa muoyo. <sup>49</sup> Maithe manyu ma tene maarĩaga mana marĩ werũ-inĩ,

na no maakuire. <sup>50</sup> No ũyũ nĩguo mũgate ũrĩa ũikũrũkĩte kuuma igũrũ, ũrĩa mũndũ angĩrĩa na ndakue. <sup>51</sup> Nĩ nĩ nĩ mũgate ũrĩa ũrĩ muoyo ũrĩa waikũrũkire kuuma igũrũ. Mũndũ o wothē ũngĩrĩa mũgate ũyũ, nĩagatũũra tene na tene. Mũgate ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa ũrĩa ngũheana nĩ ũndũ wa muoyo wa andũ a gũkũ thĩ.”

<sup>52</sup> Hĩndĩ ĩyo nao Ayahudi makĩambĩrĩria gũkararania mũno o ene, makooria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ angĩhota atĩa gũtũhe mwĩrĩ wake tũrĩe?”

<sup>53</sup> Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtangĩrĩa mwĩrĩ wa Mũrũ wa Mũndũ na mũnyue thakame yake, mũtirĩ na muoyo thĩinĩ wanyu. <sup>54</sup> ũrĩa wothē ũrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa arĩ na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkia mũthenya wa kũrigĩrĩa. <sup>55</sup> Nĩgũkorwo mwĩrĩ wakwa nĩ irio kũna, nayo thakame yakwa nĩ kĩndũ gĩa kũnyua kũna. <sup>56</sup> ũrĩa wothē ũrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa aikaraga thĩinĩ wakwa na nĩ ngaikara thĩinĩ wake. <sup>57</sup> O ta ũrĩa Baba mũtũũra muoyo aandũmire na o ta ũrĩa na nĩ ndũũraga muoyo nĩ ũndũ wa Baba, noguo mũndũ ũrĩa ũndũaga agaataũũra muoyo nĩ ũndũ wakwa. <sup>58</sup> ũyũ nĩguo mũgate ũrĩa waikũrũkire kuuma igũrũ. Maithe manyu maarĩire mana na nĩmakuire, no ũrĩa ũrĩaga mũgate ũyũ egũtũũra tene na tene.” <sup>59</sup> Maũndũ macio aamaaririe rĩrĩa aarutanaga thunagogi-inĩ kũu Kaperinaumu.

### *Arutwo Aingĩ Gũtiganĩria Jesũ*

<sup>60</sup> Arutwo ake aingĩ maigua ũguo makiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ ũrutani mũritũ mũno, nũũ ũngĩhota kũwĩtikĩra?”

<sup>61</sup> Jesũ amenya atĩ arutwo ake nĩmang’ong’oraga nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Kaĩ ũhoro ũcio wamũrakaria? <sup>62</sup> Ĩ mũngĩkĩona Mũrũ wa Mũndũ akĩambata igũrũ kũrĩa aarĩ mbere! <sup>63</sup> Roho aheanaga muoyo;

mwĩrĩ ndũrĩ kĩene. Ciugo iria ndamwarĩria nĩ roho na nĩcio muoyo. <sup>64</sup> No nĩ kũrĩ amwe anyu matarĩ maretĩkia.” Nĩgũkorwo kuuma o kĩaambĩrĩria Jesũ nĩooĩ arĩa matetĩkitie, na ũrĩa ũkaamũkunyanĩra. <sup>65</sup> Agĩthĩĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩkĩo ndamwĩrire atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũũka kũrĩ nĩ atahotithĩtio nĩ Baba.”

<sup>66</sup> Kuuma hĩndĩ ĩyo, arutwo ake aingĩ makĩhũndũka, na matiacookire kũmũrũmĩrĩra.

<sup>67</sup> Jesũ akĩũria arĩa ikũmi na eerĩ atĩrĩ, “O na inyuĩ kaĩ mũrenda gũthĩĩ?”

<sup>68</sup> Nake Simoni Petero akĩmũcookeria, atĩrĩ, “Mwathani, tũngĩthĩĩ kũrĩ ũ? Wee nĩwe ũrĩ na ciugo cia muoyo wa tene na tene. <sup>69</sup> Nĩtwĩtĩkitie na tũkamenya atĩ wee nĩwe ũrĩa Mũtheru wa Ngai.”

<sup>70</sup> Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ ti nĩ ndĩmũthuurĩte mũrĩ ikũmi na eerĩ? No ũmwe wanyu nĩ ndaimono!” <sup>71</sup> (Aaragia ũhoru wa Judasi mũrũ wa Simoni Isikariota, tondũ o na aakorwo aarĩ ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, nĩwe warĩ amũkunyanĩre thuutha ũcio.)

## 7

### *Jesũ Gũthĩĩ Gĩathĩ gĩa Ithũnũ*

<sup>1</sup> Thuutha ũcio, Jesũ nĩaceerangire Galili, nĩ ũndũ ndendaga gũthĩĩ Judea tondũ Ayahudi akuo nĩmamũcaringa mamũũrage. <sup>2</sup> No hĩndĩ ĩrĩa Gĩathĩ gĩa Ithũnũ\* kĩa Ayahudi gĩa kuhĩrĩrie-rĩ, <sup>3</sup> ariũ a nyina na Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwagĩrĩrwo uume gũkũ ũthĩĩ Judea, nĩguo arutwo aku mone ciama iria ũringaga. <sup>4</sup> Gũtirĩ mũndũ wendaga kũmenyeka nĩ andũ ũhithaga ũrĩa areeka. Na

---

\* 7:2 Gĩathĩ gĩa Ithũnũ kĩamarikanagia ũrĩa maatũũrĩte morũũraga werũ-inĩ, o hamwe na wega wa Ngai wa kũmakinyia Kaanani.

tondũ nĩũreeka maũndũ maya-rĩ, wĩonanie kũrĩ kĩrĩndĩ.”

<sup>5</sup> Nĩgũkorwo o na ariũ a nyina matiamwĩtikĩtie.

<sup>6</sup> Nĩ ũndũ ũcio, Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩtirĩ rĩrakinya; no harĩ inyuĩ ihinda o rĩothe nĩrĩagĩrĩire. <sup>7</sup> Andũ a gũkũ thĩ matingĩmũthũũra, no nĩ nĩmathũire tondũ nĩnyumbũraga atĩ ũrĩa mekaga nĩ ũũru. <sup>8</sup> Inyuĩ thĩĩ Gĩathĩ-inĩ. Nĩ ndikwamba kwambata Gĩathĩ-inĩ kũ, nĩgũkorwo ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩtirĩ rĩrakinya.” <sup>9</sup> Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩkara kũu Galili.

<sup>10</sup> No rĩrĩ, thuutha wa ariũ a nyina gũthĩ Gĩathĩ-inĩ kũ, o nake agĩcooka agĩthĩ, no ndaathiire akĩmenyekaga, no aathiire na hitho. <sup>11</sup> Na rĩrĩ, kũu Gĩathĩ-inĩ-rĩ, Ayahudi nĩmamũcaragia, makĩũranagia atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”

<sup>12</sup> Kũu mũingĩ-inĩ guothe andũ nĩmaragia na mĩheehũ ũhoru wake. Amwe makoiga atĩrĩ, “Mũndũ ũcio nĩ mũndũ mwega.”

Nao arĩa angĩ makoiga atĩrĩ, “Aca, mũndũ ũcio nĩa-heenagia andũ.” <sup>13</sup> No gũtirĩ mũndũ ũngĩaririe ũhoru wake akĩguagwo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi.

### *Jesũ Kũrutana Gĩathĩ-inĩ*

<sup>14</sup> Gĩathĩ gĩakinya gatagatĩ-rĩ, Jesũ akĩambata agĩthĩ nja-inĩ cia hekarũ, akĩambĩrĩria kũrutana. <sup>15</sup> Nao Ayahudi makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aamenyeire maũndũ maya kũ, na ndathomete?”

<sup>16</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrutani ũrĩa ndutanaga ti wakwa nĩ mwene. Uumaga kũrĩ ũrĩa wandũmire. <sup>17</sup> Mũndũ o wotha angĩenda gwĩka wendi wa Ngai, ũcio nĩarĩmenyaga kana ũrutani wakwa uumaga kũrĩ Ngai, kana njaragia ũhoru wakwa mwene. <sup>18</sup> Mũndũ ũrĩa waragia ũhoru wake we mwene eekaga ũguo nĩgeetha egoocithie we mwene, no ũrĩa ũrutaga wĩra nĩgeetha agoocithie ũrĩa ũmũtũmĩte nĩ mũndũ wa ma; gũtirĩ

ũndũ wa maheeni ũmũkoniĩ. <sup>19</sup> Githĩ Musa ndaamũheire watho? No gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũmenyagĩrĩra watho. Mũrageria kũnjũraga nĩkĩ?”

<sup>20</sup> Naguo mũingĩ wa andũ ũkĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ndaimono. Nũũ ũrageria gũkũũraga?”

<sup>21</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ndaaringire kĩaama kĩmwe, na inyuĩ inyuotha mũkĩgega. <sup>22</sup> No rĩrĩ, tondũ Musa nĩamũheire ũhoru wa kũrua (o na gũtuĩka ũhoru ũcio ndwoimire kũrĩ Musa, no woimĩte kũrĩ maithe manyu ma tene-rĩ), inyuĩ nĩ mũruithagia mwana mũthenya wa Thabatũ. <sup>23</sup> Rĩu angĩkorwo mwana no aruithio mũthenya wa Thabatũ nĩgeetha watho wa Musa ndũgathaahio-rĩ, mũrakĩndakarĩra nĩkĩ nĩkũhonia mũndũ mũthenya wa Thabatũ? <sup>24</sup> Tigai gũtuanagĩra ciira na ũrĩa mũndũ atariĩ, tuanagĩrai ciira na kĩhooito.”

### *Jesũ nĩwe Kristũ?*

<sup>25</sup> Tondũ ũcio andũ amwe a kũu Jerusalemu makĩam-bĩrĩra kũũrania atĩrĩ, “Githĩ ũyũ tiwe mũndũ ũrĩa marageria kũũraga? <sup>26</sup> Na rĩu araaria atekwĩhitha, na matirĩ ũndũ maramwĩra. Kaĩ anene mamenyete kũna atĩ ũyũ nĩwe Kristũ? <sup>27</sup> No ithuĩ nĩtũũĩ kũrĩa mũndũ ũyũ oimĩte; rĩrĩa Kristũ agooka, gũtirĩ mũndũ ũkaamenya kũrĩa agaakorwo oimĩte.”

<sup>28</sup> Tondũ ũcio Jesũ, o akĩrutanaga kũu hekarũ-inĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ; “Ĩĩ nĩguo, nĩmũnjũũĩ, na mũka-menya kũrĩa nyumĩte. Ndiũkĩte gũkũ nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene, no ũrĩa wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ mũtimũũĩ, <sup>29</sup> no nĩ nĩndĩmũũĩ, tondũ nyumĩte kũrĩ we, na nĩwe wandũmire.”

<sup>30</sup> Maigua ũguo makĩgeria kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie, tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu.

<sup>31</sup> O na kũrĩ o ũguo, andũ aingĩ makĩmwĩtikia. Makiuga

atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Kristũ agooka-rĩ, nĩakaringa ciama nyingĩ gũkĩra mũndũ ũyũ?”

<sup>32</sup> Afarisai makĩigua andũ makĩheehana maũndũ ta macio mamũkonĩĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩtũma thigari cia hekarũ ikamũnyiite.

<sup>33</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ngũkorwo na inyuĩ o ihinda inini, njooke thiĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. <sup>34</sup> Inyuĩ mũkaanjaria, no mũtikanyona; na kũrĩa ngaakorwo, mũtikahota gũkinya.”

<sup>35</sup> Ayahudi makĩĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ kũ arenda gũthiĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihi egũthiĩ kũrĩa andũ aitũ matũũruga mahurunjũkĩte gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ũhoru? <sup>36</sup> Nĩ atĩa ekwendaga kuuga, rĩrĩa oigire atĩ, ‘Mũkaanjaria no mũtikanyona’ na ‘kũrĩa ngaakorwo mũtikahota gũkinya’?”

<sup>37</sup> Mũthenya wa mũthia, na ũrĩa warĩ mũnene wa Gĩathĩ kũu-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnyootĩ-rĩ, nĩoke harĩ nĩ anyue. <sup>38</sup> ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, thiĩnĩ wake nĩkũri-umaga njũũ cia maaĩ marĩ muoyo, o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte.” <sup>39</sup> Akĩaria ũguo aaragia ũhoru wa Roho, ũrĩa arĩa maamwĩtikĩtie makaheo thuutha-inĩ. Amu hĩndĩ ĩyo Roho ndaaheanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ ndaagoocithĩtio.

<sup>40</sup> Hĩndĩ ĩrĩa andũ maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ nĩ we Mũnabii ũrĩa.”

<sup>41</sup> Arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Kristũ.”

Nao angĩ makĩũria atĩrĩ, “Kwahoteka atĩa Kristũ oime Galili? <sup>42</sup> Githĩ Maandĩko matiugĩte atĩ Kristũ akoima rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethlehemu itũũra rĩrĩa Daudi aatũũruga?” <sup>43</sup> Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ ũndũ wa Jesũ. <sup>44</sup> Amwe nĩ-mendaga kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie.

*Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwĩtĩkia*

<sup>45</sup> Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, “Mwaga kũmũrehe nĩkĩ?”

<sup>46</sup> Arangĩri acio magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waria ta ũrĩa mũndũ ũcio aragia.”

<sup>47</sup> Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, “Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheenetie? <sup>48</sup> Nĩ kũrĩ mũnene o na ũmwe kana Mũfarisai ũmwĩtikĩtie? <sup>49</sup> Aca! No gĩkundi gĩkĩ kĩa andũ matooĩ watho-rĩ, nĩkĩnyiite nĩ kĩrumi.”

<sup>50</sup> Nikodemo, ũrĩa wathiĩte kũrĩ Jesũ mbere iyo na aarĩ ũmwe wa gĩkundi kĩa, akĩũria atĩrĩ, <sup>51</sup> “Watho witũ nĩũtuagĩra mũndũ ciira ataambĩte gũthikĩrĩrio nĩguo aka-menyeke ũrĩa ekĩte?”

<sup>52</sup> Nao makĩmũũria atĩrĩ, “O nawe kaĩ uumĩte Galili? Tuĩria ũhoru, na nĩũkũmenya atĩ mũnabii ndangiuma Galili.”

*(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Johana 7:53-8:11)*

<sup>53</sup> (O mũndũ akiinũka gwake mũciĩ.

## 8

<sup>1</sup> No rĩrĩ, Jesũ agĩthiĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ. <sup>2</sup> Na rūciinĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũrĩa andũ othe maamũrigiicĩirie. Nake agĩikara thĩ kũmaruta. <sup>3</sup> Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mĩtumia wanyiiitwo agĩtharia. Makĩmũrũgamia hau mbere ya gĩkundi, <sup>4</sup> na makĩĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, mĩtumia ũyũ aanyiiitwo agĩtharia. <sup>5</sup> Thĩinĩ wa watho-rĩ, Musa aatwathire tũhũũrage atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rĩu we ũkuuga atĩa?” <sup>6</sup> Maahũthagĩra kĩũria gĩkĩ kĩrĩ ta mũtego, nĩgeetha magĩe na ũndũ wa kũmũthitagĩra.

No Jesũ akĩnamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandĩka thĩ na kĩara gĩake. <sup>7</sup> Na rĩrĩa maathiire na mbere kũmũũria ũhoru ũcio, akĩnamũka, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo harĩ na ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, nĩatuĩke wa mbere kũmũikĩria ihiga.” <sup>8</sup> Agĩcooka akĩnamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na kĩara.

<sup>9</sup> Rĩrĩa maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩrie na arĩa akũrũ, nginya hagĩtigara o Jesũ na mĩtumia ũcio arũngĩ o hau. <sup>10</sup> Jesũ akĩnamũka, akĩmũũria atĩrĩ, “Mĩtumia ũyũ, agũthitangi marĩ ha? Hatĩrĩ o na ũmwe wao wagũtuĩra?”

<sup>11</sup> Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuri ũyũ, gũtirĩ o na ũmwe.”

Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “O na nĩ ndigũgũtuĩra. Thiĩ, na ndũkanacooke kwĩhia.”)

### *Ũira wa Jesũ nĩ wa Ma*

<sup>12</sup> Rĩrĩa Jesũ aarĩrie andũ rĩngĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ũtheri wa thĩ. Ũrĩa wothe ũnũmagĩrĩra ndarĩ hĩndĩ arĩthiiga na nduma, no arĩgĩaga na ũtheri wa muoyo.”

<sup>13</sup> Nao Afarisai makĩmũkararia, makĩmwĩra atĩrĩ, “We ũraheana ũira waku wee mwene; ũira waku ti wa ma.”

<sup>14</sup> Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “O na ingĩruta ũira wakwa nĩ mwene-rĩ, ũira wakwa nĩ wa ma, nĩgũkorwo nĩnjũũĩ kũrĩa ndoimire o na kũrĩa ndĩrathiĩ. No inyuĩ mĩtũũĩ kũrĩa nyumĩte kana kũrĩa ndĩrathiĩ. <sup>15</sup> Inyuĩ mĩtuanagĩra ciira na ũmũndũ; nĩ ndirĩ mũndũ nduagĩra ciira. <sup>16</sup> No o na ingĩtuanĩra ciira-rĩ, itua rĩakwa nĩrĩagĩrĩire, nĩgũko-rwo ndituanagĩra ndĩ nyiki. No nĩ ndĩ na Baba, ũrĩa wandũmire. <sup>17</sup> Thiĩnĩ wa watho wanyu nĩ kwandĩkitwo atĩ ũira wa andũ eerĩ nĩ wa ma. <sup>18</sup> Nĩ ndĩraruta ũira wakwa mwene; nake mũira wakwa ũcio ũngĩ nĩ Baba ũrĩa wandũmire.”

<sup>19</sup> Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Thoguo arĩ kũ?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũtinjũũĩ, o na Baba mũtimũũĩ. Korwo nĩmũnjũũĩ, o na Baba nĩmũngĩmũũĩ.” <sup>20</sup> Nake aaragia ciugo icio akĩrutana hekarũ-inĩ hakuhĩ na harĩa mũhothi warutagĩrwo. No gũtirĩ mũndũ wamũnyiitire nĩ tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu.

<sup>21</sup> O rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngwĩthiĩra, na inyuĩ nĩmũkanjaria no mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu. Kũrĩa ngũthiĩ inyuĩ mũtingĩhota gũũka.”

<sup>22</sup> Ũhoru ũcio ũgĩtũma Ayahudi morie atĩrĩ, “Kaĩ ek-wiyũraga? Hihi nĩkĩo aroiga atĩ, ‘Kũrĩa ngũthiĩ mũtingĩhota gũũka?’”

<sup>23</sup> Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a gũkũ thĩ, nĩ nĩyumĩte Igũrũ. <sup>24</sup> Inyuĩ mũrĩ a thĩ-ĩno; no nĩ ndirĩ wa thĩ-ĩno. Ndamwĩrire atĩ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu; mũngĩrega gwĩtikia ũrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, ti-itherũ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu.”

<sup>25</sup> Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ o ũrĩa ndũũrĩte ndĩmwĩraga kuuma o kĩambĩrĩria. <sup>26</sup> Ndĩ na maũndũ maingĩ ingiuga ma kũmũciirithia namo. No ũrĩa wandũmire nĩ mwĩhokeku, naguo ũrĩa njiguĩte kuuma kũrĩ we nĩguo njĩiraga kĩrĩndĩ.”

<sup>27</sup> Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga ũhoru wa Ithe. <sup>28</sup> Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwarĩkia kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, nĩguo mũkamenya ũrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, na atĩ gũtirĩ ũndũ njĩkaga ndĩĩrite, no njaragia o ũrĩa Baba andutĩte. <sup>29</sup> Nake ũrĩa wandũmire arĩ hamwe na nĩ; ndandigĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njĩkaga maũndũ o marĩa mamũkenagia.” <sup>30</sup> O akĩaragia-rĩ, andũ aingĩ makĩmwĩtikia.

*Ciana cia Iburahĩmu*

<sup>31</sup> Nake Jesũ akĩira Ayahudi arĩa maamwĩtikĩtie atĩrĩ, “Mũngĩrũmia ũrutani wakwa-rĩ, mũrĩ arutwo akwa kũna.

<sup>32</sup> Nĩ mũkaamenya ũhoru wa ma, naguo ũhoru ũcio wa ma nĩ ũkaamũkũũra.”

<sup>33</sup> Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, na tũtirĩ twatuĩka ngombo cia mũndũ o na ũ. Ũngĩkiuga atĩa atĩ nĩtũgakũũrwo?”

<sup>34</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ o ma, mũndũ o wotho wĩhagia nĩ ngombo ya mehia. <sup>35</sup> No rĩrĩ, ngombo ti ya gũtũũra mũciĩ nginya tene no mũrĩũ wa mwene mũciĩ nĩ wa gũtũũra mũciĩ nginya tene. <sup>36</sup> Nĩ ũndũ ũcio Mũrũ wa Ngai angĩkamũkũũra-rĩ, nĩmũgakũũrwo kũna. <sup>37</sup> Nĩnjũũ mũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, no nĩmwĩharĩirie kũnjũraga, tondũ ũhoru wakwa ndũrĩ na ũikaro thĩinĩ wanyu. <sup>38</sup> Nĩ ndĩramwĩra maũndũ marĩa nyonete harĩ Baba, na inyuĩ mwĩkaga maũndũ marĩa mũiguĩte kuuma kũrĩ ithe wanyu.”

<sup>39</sup> Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Iburahĩmu nĩwe ithe witũ.” Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,

“Mũngĩrĩ ciana cia Iburahĩmu-rĩ, nĩ mũngĩkaga maũndũ marĩa Iburahĩmu eekaga. <sup>40</sup> Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, inyuĩ nĩmũtuĩte itua rĩa kũnjũraga, o nĩ mũndũ ũrĩa ũmũheete ũhoru ũrĩa wa ma, o ũrĩa ndaiguire kuuma kũrĩ Ngai. Ũguo tiguu Iburahĩmu eekaga. <sup>41</sup> Inyuĩ mũreka maũndũ marĩa ithe wanyu ekaga.”

Nao makĩmũkararia makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ ciana ciumanĩte na ũtharia. Ithuĩ tũrĩ na Baba ũmwe tu, na nĩwe Ngai.”

### *Ciana cia Mũcukani*

<sup>42</sup> Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngai angĩrĩ ithe wanyu-rĩ, no mũnyende, nĩgũkorwo ndoimire kũrĩ Ngai, na rĩu ndĩ gũkũ. Ti nĩ mwene ndĩtũmĩte, no nĩwe wandũmire.

<sup>43</sup> Mũraga gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa ndĩroiga nĩkĩ? Tondũ

mūtirahota kūmenya ūhoru ūrĩa ndīraria. <sup>44</sup> Inyuĩ mūrĩ ciana cia ithe wanyu, Mūcukani, na mwendaga kūhingia merirĩria ma ithe wanyu. We aarĩ mūūrangani kuuma o kīambirĩria. Ndathingataga ūhoru wa ma, nīgukorwo gūtirĩ ūhoru wa ma thīinĩ wake. Rīrĩa ekūheenanania, aaragia rūthiomi rwake, tondũ we nĩ mūheenanania, na nĩwe ithe wa maheeni. <sup>45</sup> No tondũ njaragia ūhoru wa ma-rĩ, mūtinjītikagia. <sup>46</sup> Nĩ kūrĩ mūdũ ūmwe wanyu ūngionania atĩ ndĩ mwīhia? Angīkorwo ndīraria ūhoru wa ma-rĩ, mūregaga kūnjītikia nīkĩ? <sup>47</sup> Ūrĩa ūrĩ wa Ngai nīaiguaga ūrĩa Ngai oigaga. Kīrĩa kīgiragia mūmūigue nĩ tondũ mūtirĩ a Ngai.”

*Uuge wa Jesũ Igũrũ Rĩake we Mwene*

<sup>48</sup> Nao Ayahudi makīmūcookeria atĩrĩ, “Githĩ tūtirĩ na kīhotoo gĩa kuuga atĩ wee ūrĩ Mūsamaria na ūrĩ na ndaimono?”

<sup>49</sup> Nake Jesũ akīmeera atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na ndaimono, no nīndīte Baba, no inyuĩ mūtindīte. <sup>50</sup> Ndirecarĩria ūgooci wakwa nĩ mwene, no nĩ harĩ na ūmwe ūrĩa ūucaragia, na nĩwe mūtuanĩri ciira. <sup>51</sup> Ngūmwīra atĩrĩ na ma, mūdũ o wothe angīrūmia kiugo gīakwa, ndarĩ hīndĩ akona gīkuũ.”

<sup>52</sup> Ayahudi maigua ūguo, makīgūthūka makīmwīra atĩrĩ, “Rīu nītwamenya atĩ ūrĩ na ndaimono. Iburahīmu nīakuire o na anabii magīkua, no wee ūroiga atĩ mūdũ o wothe angīrūmia kiugo gīaku, ndagacama gīkuũ. <sup>53</sup> Wee ūkīrĩ mūnene gūkīra ithe witũ Iburahīmu? We nīakuire o na anabii magīkua. Kaĩ ūreciiria we ūrĩ ū?”

<sup>54</sup> Nake Jesũ akīmacookeria atĩrĩ, “Ingīgooca-rĩ, kwīgooca gwakwa nĩ gwa tūhũ. Baba, ūrĩa muugaga atĩ nĩwe Ngai wanyu nĩwe ūngoocithagia. <sup>55</sup> O na gūtuīka mūtīmūũ, nĩ nīndīmūũ. Ingiuga atĩ ndīmūũ, ingītuīka wa maheeni ta inyuĩ, no nīndīmūũ na nīnūmītie kiugo

gĩake. <sup>56</sup> Ithe wanyu Iburahĩmu nĩakenaga atĩ nĩakona mũthenya wakwa; na nĩawonire na agĩcanjamũka.”

<sup>57</sup> Nao Ayahudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee o na ndũkinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩtano, na ũkoiga atĩ nĩwonete Iburahĩmu!”

<sup>58</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Iburahĩmu atanaciarwo, Nĩ ndũire!” <sup>59</sup> Maigua ũguo makĩoya mahiga mamũhũũre namo nyuguto, no Jesũ akĩhitha, akiuma kũu hekarũ-inĩ.

## 9

*Jesũ Kũhingũra Maitho ma Mũndũ Waciarĩtwo arĩ Mũtumumu*

<sup>1</sup> Na rĩrĩa aathiiaga na njĩra-rĩ, akĩona mũndũ waciarĩtwo arĩ mũtumumu. <sup>2</sup> Nao arutwo ake makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, nũũ wehirie, nĩ mũndũ ũyũ kana nĩ aciari ake, nĩgeetha aciario arĩ mũtumumu?”

<sup>3</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ti mũndũ ũyũ kana aciari ake mehirie. No ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha wĩra wa Ngai wonanio mūtũũrĩre-inĩ wake. <sup>4</sup> Rĩrĩa rĩothe arĩ mũthenyarĩ, no nginya tũrute wĩra wa ũrĩa wandũmire. Ũtukũ nĩũrooka rĩrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũruta wĩra. <sup>5</sup> Rĩrĩa ndĩ gũkũ thĩ, nĩ nĩ ũtheri wa thĩ.”

<sup>6</sup> Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩtua mata thĩ, akĩringia ndoro na mata macio, na akĩmĩhaka mũndũ ũcio maitho. <sup>7</sup> Akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ ũgethambe Karia-inĩ ga Siloamu” (narĩo rĩitwa Siloamu nĩ kuuga Gũtũmwo.)\* Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthĩ na agĩthamba, na agĩũka mũcĩ akĩonaga.

<sup>8</sup> Nao andũ a itũũra rĩake na arĩa maamuonete mbere ĩyo akĩhooya ũteithio makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ

---

\* <sup>9:7</sup> Karia gaka kaarĩ kamwe ka mĩako ya kũrehe maaĩ Jerusalemu, na gaakitwo nĩ Hezekia.

ti ũrĩa ũraikaraga thĩ ahooyage ũteithio?” <sup>9</sup> Andũ amwe makiuga atĩ aarĩ we.

Nao arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Aca, no kũhaana amũhaana.”

Nowe agĩkĩrĩrĩa kuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ mũndũ ũcio.”

<sup>10</sup> Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Maitho maku makĩhingũkire atĩa?”

<sup>11</sup> Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa metaga Jesũ nĩwe ũringirie ndoro aahaka maitho, anjĩra thĩ ngeethambe Karia-inĩ ga Siloamu. Nĩ ũndũ ũcio ndathĩ na ndeethamba, na ndahota kuona.”

<sup>12</sup> Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ.”

*Afarisai Gũtuũria Ũhoru wa Kũhonio kwa Mũtumumu Ũcio*

<sup>13</sup> Nao magĩtwara mũndũ ũcio warĩ mũtumumu kũrĩ Afarisai. <sup>14</sup> Na rĩrĩ, mũthenya ũcio Jesũ aaringirie ndoro na akĩhingũra maitho ma mũndũ ũcio warĩ wa Thabatũ.

<sup>15</sup> Nĩ ũndũ ũcio Afarisai o nao makĩmũũria ũrĩa aahotete kuona. Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Aahakire ndoro maitho, na nĩ ndeethamba na rĩu nĩndĩrona.”

<sup>16</sup> Nao Afarisai amwe makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai, nĩgũkorwo ndamenyagĩrĩra Thabatũ.”

No arĩa angĩ makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ mwĩhia ahotatĩa kũringa ciama ta ici?” Nĩ ũndũ ũcio makĩamũkana.

<sup>17</sup> Mũthia-inĩ Afarisai acio makĩhũgũkĩra mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkuuga atĩa ha ũhoru wake? Nĩwe araahingũrire maitho.”

Nake mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mũnabii.”

<sup>18</sup> O na kũrĩ ũguo Ayahudi matiigana gwĩtĩkia ũhoru wa mũndũ ũcio atĩ aarĩ mũtumumu na atĩ nĩacookete kuona, nginya rĩrĩa maatũmanĩire aciari ake. <sup>19</sup> Makĩmooria atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mwana wanyu? Ũyũ nĩwe mũroiga aaciarirwo arĩ mũtumumu? Rĩu ahotete atĩa kuona?”

<sup>20</sup> Nao aciari ake magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũũĩ nĩ mwana witũ na tũũĩ aaciariwo arĩ mĩtumumu. <sup>21</sup> No ũrĩa ahotete kuona, kana ũrĩa ũmũhingũrire maitho make, ithuĩ tũtiũĩ. Mũũriei nĩ mũgima, nĩekwĩyarĩrĩria.” <sup>22</sup> Aciari ake moigire ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, nĩgũkorwo Ayahudi nĩmarĩkĩtie gũtua atĩ mũndũ o wotho ũngiuga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ nĩegũikio nja ya thunagogi. <sup>23</sup> Nĩkĩo aciari ake moigire atĩrĩ, “Nĩ mũgima; mũũriei.”

<sup>24</sup> Magĩta mũndũ ũcio warĩ mĩtumumu hĩndĩ ya keerĩ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Goocithia Ngai. Nĩtũũĩ mũndũ ũyũ nĩ mwĩhia.”

<sup>25</sup> Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndiũĩ kana nĩ mwĩhia kana ti mwĩhia. No njũũĩ ũndũ ũyũ ũmwe; ndĩraarĩ mĩtumumu na rĩu nĩndĩrona!”

<sup>26</sup> Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũrire maitho atĩa?”

<sup>27</sup> Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamwĩra ũhoru o rĩu na inyuĩ mĩtinathikĩrĩria. Mũrenda kũigua rĩngĩ nĩkĩ? O na inyuĩ nĩmũkwenda gũtuĩka arutwo ake?”

<sup>28</sup> Nao makĩmũruma, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutwo wa mũndũ ũyũ! Ithuĩ tũrĩ arutwo a Musa!

<sup>29</sup> Ithuĩ nĩtũũĩ atĩ Ngai nĩarĩirie Musa, no ha ũhoru wa mũndũ ũyũ-rĩ, tũtiũĩ o na kũrĩa oimĩte.”

<sup>30</sup> Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũcio nĩ ũrirũ-ĩ! Inyuĩ mũtiũĩ kũrĩa oimĩte, na nĩwe ũũhingũrire maitho. <sup>31</sup> Nĩtũũĩ atĩ Ngai ndathikagĩrĩria andũ ehia. Athikagĩrĩria mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũngai na ũrĩa wĩkaga wendi wake. <sup>32</sup> Gũtirĩ mũndũ ũrĩ waigua ũhoru wa mũndũ ũhingũritwo maitho aciariwo arĩ mĩtumumu. <sup>33</sup> Korwo mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ ũndũ angĩhota gwĩka.”

<sup>34</sup> Igũrũ rĩa ũhoru ũcio magĩcookia atĩrĩ, “Wee waciariwo ũrĩ na mehia. Ũngĩkĩgeria atĩa gũtũruta!” Nao makĩmũikania na kũu nja.

### *Ūtumumu wa Kĩroho*

<sup>35</sup> Jesũ nĩagũire atĩ nĩmaikĩtie mũndũ ũcio nja, na rĩrĩa aamuonire akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwĩtikĩtie Mũrũ wa Mũndũ?”

<sup>36</sup> Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Mũthuari ũyũ, ũcio nĩwe ũ? Njĩra, nĩgeetha ndĩmwĩtikie.”

<sup>37</sup> Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũmuonete; nĩwe ũyũ ũraaria nawe.”

<sup>38</sup> Nake mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mwathani, nĩndetĩkia,” na akĩmũthathaiya.

<sup>39</sup> Ningĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa gũtuanĩra ciira, nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga matuĩke atumumu.”

<sup>40</sup> Afarisai amwe arĩa maarĩ nake makĩigua akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithuĩ tũrĩ atumumu?”

<sup>41</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩrĩ atumumuri, mũtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

## 10

### *Mũrĩithi na Rũũru Rwake*

<sup>1</sup> “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa ũtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’ondũ agereire kĩhingo-inĩ, no akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ mũtunyani. <sup>2</sup> Mũndũ ũrĩa ũtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩithi wa ng’ondũ ciake. <sup>3</sup> Mũrangĩri nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’ondũ nĩithikagĩrĩria mũgambo wake. Eetaga ng’ondũ ciake na marĩĩtwa, na agaciumagaria. <sup>4</sup> Aarĩkia kuumia iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia, nacio ng’ondũ ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũĩ mũgambo wake. <sup>5</sup> No itirĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ nĩikũmũũrĩra, tondũ itiũĩ mũgambo wa mũgeni.” <sup>6</sup> Jesũ aahũthĩrire

ngerekano iyo, no matiigana gūtaũkĩrwo nĩ ũrĩa aameer-aga.

<sup>7</sup> Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng’ondũ. <sup>8</sup> Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng’ondũ itiigana kũmathikĩrĩa. <sup>9</sup> Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ũrĩa wothe ũtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũrĩa. <sup>10</sup> Mũici okaga tu nĩgeetha aiye, na orage, na anange; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe nague kũna.

<sup>11</sup> “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega. Mũrĩithi ũrĩa mwega arutaga muoyo wake nĩ ũndũ wa ng’ondũ. <sup>12</sup> Mũrĩithi wa mũaara tiwe mũrĩithi ũrĩa mwene ng’ondũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ona njũũĩ ĩgĩũka, atiganagĩria ng’ondũ, akoora. Hĩndĩ iyo nayo njũũĩ ĩgatharĩkĩra rũũru, ĩkarũhurunja. <sup>13</sup> Mũndũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na ndarũmbũyanagia na ũhoru wa ng’ondũ.

<sup>14</sup> “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega; nĩnjũũĩ ng’ondũ ciakwa, nacio ng’ondũ ciakwa nĩcinjũũĩ, <sup>15</sup> o ta ũrĩa Baba anjũũĩ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ng’ondũ. <sup>16</sup> Ndĩ na ng’ondũ ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcirehe. O nacio nĩgathikĩrĩa mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rũũru rũmwe, na mũrĩithi ũmwe. <sup>17</sup> Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ũndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndĩwoe rĩngĩ. <sup>18</sup> Gĩtirĩ mũndũ ũngĩndunya guo, no nĩ ngũũruta na kwĩyendera. Ndĩ na ũhoti wa kũũruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ ndaamũkĩre kuuma kũrĩ Baba.”

<sup>19</sup> Maigua ciugo icio, Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. <sup>20</sup> Aingĩ ao makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka. Mũkũmũthikĩrĩa nĩkĩ?”

<sup>21</sup> No angĩ makiuga atĩrĩ, “Ĩno ti mĩario ya mũndũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimono no ĩhingũre maitho ma mĩtumumu?”

*Kwaga gwĩtikia kwa Ayahudi*

<sup>22</sup> Ningĩ gũkĩgĩa na Gĩathĩ gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa heho, <sup>23</sup> nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. <sup>24</sup> Nao Ayahudi makĩmũrigiicĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũgũtũũra ũtũigĩte na nganja nginya rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha.”

<sup>25</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩmwĩrĩte, no mũtiitĩkagia. Ciama iria ningaga na rĩitwa rĩa Baba nĩcin-jaragĩrĩria, <sup>26</sup> no inyuĩ mũtiitĩkagia tondũ mũtirĩ ng’ondũ ciakwa. <sup>27</sup> Ng’ondũ ciakwa nĩthikagĩrĩria mũgambo wakwa; nĩndĩciũ, nacio nĩcinũmagĩrĩra. <sup>28</sup> Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ makwa. <sup>29</sup> Baba ũrĩa waheire cio, nĩ mũnene kũrĩ othe; gũtirĩ mũndũ ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba. <sup>30</sup> Nĩ na Baba tũrĩ ũmwe.”

<sup>31</sup> O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo mamũhũũre namo nyuguto, <sup>32</sup> nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩ-muonetie ciama nyingĩ nene kuuma kũrĩ Baba. Nĩ kĩa kĩrĩkũ gĩacio mũrenda kũũhũrĩra na mahiga nyuguto?”

<sup>33</sup> Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ũndũ wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ũndũ wa kũruma Ngai, tondũ wĩtuĩte Ngai na wee ũrĩ o mũndũ.”

<sup>34</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ gũtiandĩkitwo Watho-inĩ wanyu atĩrĩ, ‘Ndoigire inyuĩ mũrĩ ngai’? <sup>35</sup> Angĩkorwo aametire ‘ngai’, o acio kiugo kĩa Ngai gĩokire kũrĩ o, (na Maandĩko matheru matingĩaga kũhingio) <sup>36</sup> ĩ mũndũ ũrĩa Baba aamũrire arĩ wake kũna na akĩmũtũma

gũkũ thĩ, ũhoru wake nĩ atĩa? Mũragĩthitanga nĩkĩ atĩ nĩndaruma Ngai tondũ nĩndoiga, ‘Ndĩ Mũrũ wa Ngai’? <sup>37</sup> Ingĩaga gwĩka ũrĩa Baba ekaga mūtikanjĩtikie. <sup>38</sup> No o na ingĩũka ũrĩa ekaga-rĩ, o na gũtuũka mūtinjĩtikĩtie, ĩtikiai ciama icio, nĩguo mūmenye na mũtaũkĩrwo atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba.” <sup>39</sup> Na o rĩngĩ makĩgeria kũmũnyiita, nowe akĩĩhonokia kuuma moko-inĩ mao.

<sup>40</sup> Ningĩ Jesũ agĩcooka mūrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Jorodani, harĩa Johana aabatithanagĩria matukũ-inĩ ma mbere. Agĩĩkara kũu, <sup>41</sup> nao andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we. Nao makĩiuga atĩrĩ, “O na gũtuũka Johana ndarĩ kĩama aaringire, ũhoru ũrĩa wothe Johana oigire ũkonĩ mũndũ ũyũ warĩ wa ma.” <sup>42</sup> Na andũ aingĩ a kũu magĩĩtikia Jesũ.

## 11

### *Gĩkuũ kĩa Lazaro*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wetagwo Lazaro, nake aarĩ mūrũaru. Aarĩ wa Bethania, itũũra rĩa Mariamu na mwarĩ wa nyina Marĩtha. <sup>2</sup> Mariamu ũyũ nowe waitĩrĩrie Mwathani maguta manungi wega na akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Lazaro ũcio warĩ mūrũaru. <sup>3</sup> Nĩ ũndũ ũcio aarĩ acio a nyina magĩtũmanĩra Jesũ akeerwo atĩrĩ, “Mwathani, ũrĩa wendete nĩmūrũaru.”

<sup>4</sup> Rĩrĩa Jesũ aigũire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Ndwari ĩno ndĩkũrĩkĩrĩra na gĩkuũ. Aca, nĩ ya kũgoocithia Ngai, nĩgeetha Mũrũ wa Ngai agoocithio nĩyo.” <sup>5</sup> Jesũ nĩendete Marĩtha na mwarĩ wa nyina, o na Lazaro. <sup>6</sup> No o na thuutha wa kũigua atĩ Lazaro aarĩ mūrũaru-rĩ, aikarire kũu aarĩ mĩthenya ĩngĩ ĩrĩ.

<sup>7</sup> Agĩcooka akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũcookei Judea.”

<sup>8</sup> Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “No rĩrĩ Rabii, o rĩu ica ikuhĩ Ayahudi marageragia gũkũhũũra na mahiga nyuguto, na rĩu ũrenda gũcoka kuo?”

<sup>9</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ mũthenya ti wa mathaa ikũmi na meerĩ? Mũndũ ũrĩa ũthiiga mũthenya ndangĩhĩngwo, nĩgũkorwo onaga na ũtheri wa gũkũ thĩ. <sup>10</sup> Ahĩngagwo rĩrĩa egũthiĩ ũtukũ, nĩ ũndũ ndarĩ na ũtheri.”

<sup>11</sup> Aarĩkia kuuga ũguo, agĩcoka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrata witũ Lazaro nĩakomete; no nĩngũthiĩ kũu ngamũũkĩrie.”

<sup>12</sup> Arutwo ake makĩmũcokeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩ gũkoma akomete-rĩ, nĩekũhona.” <sup>13</sup> Jesũ aaragia ũhoru wa gĩkuũ gĩake, no arutwo ake meciiragia aaragia ũhoru wa toro wa ndũire.

<sup>14</sup> Nĩ ũndũ ũcio akĩmeera na njĩra ĩgũtaũka, atĩrĩ, “Lazaro nĩmũkuũ, <sup>15</sup> no nĩ ũndũ wanyu nĩngenete nĩgũkorwo ndiraarĩ kuo, nĩgeetha mwĩtikie. No rĩrĩ, nĩtũthiĩ kũrĩ we.”

<sup>16</sup> Nake Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha) akĩira arutwo arĩa angĩ atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ o na ithuĩ, tũgakuanĩre nake.”

### *Jesũ Kũũmĩrĩria Aarĩ a Nyina na Lazaro*

<sup>17</sup> Jesũ aakinya-rĩ, agĩkora Lazaro nĩaniinĩte mũthenya ĩna thĩinĩ wa mbĩrĩra. <sup>18</sup> Na rĩrĩ, itũũra rĩa Bethania rĩtiakinyĩtie kilomita ithatũ kuuma Jerusalemu, <sup>19</sup> nao Ayahudi aingĩ nĩmokĩte kũu kwa Maritha na Mariamu kũmomĩrĩria nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ mũrũ wa nyina wao. <sup>20</sup> Rĩrĩa Maritha aiguiire atĩ Jesũ nĩarooka, akiuma, agĩthiĩ kũmũtũnga, no Mariamu agĩkara kũu mũciĩ.

<sup>21</sup> Maritha akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani ũngĩraarĩ gũkũ-rĩ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire. <sup>22</sup> No rĩrĩ, nĩnjũũ atĩ o na rĩu Ngai nĩegũkũhe o kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya.”

<sup>23</sup> Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũguo nĩekũriũka.” Nake Maritha akĩmũcookeria atĩrĩ,

<sup>24</sup> “Nĩnjũũĩ nĩakariũka hĩndĩ ya iriũkĩro mũthenya wa mũthia.”

<sup>25</sup> Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ kũriũka na nĩ nĩ muoyo. Nake ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, o na aakua, nĩagatũũra muoyo; <sup>26</sup> nake ũrĩa wothe ũtũũraga muoyo na nĩanjĩtikĩtie, ndarĩ hĩndĩ agaakua. Wee nĩwĩtikĩtie ũguo?”

<sup>27</sup> Nake Maritha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, nĩnjĩtikĩtie atĩ wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wĩritwo nĩagooka gũkũ thĩ.”

<sup>28</sup> Nake aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka agĩthĩ agĩta mwarĩ wa nyina Mariamu keeheri-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani arĩ gũkũ na nĩarakũũria.” <sup>29</sup> Rĩrĩa Mariamu aigũire ũguo, akĩrũgama na ihenya agĩthĩ kũrĩ we. <sup>30</sup> Na hĩndĩ iyo Jesũ ndaakoretwo atoonyete itũũra, no aarĩ o harĩa Maritha aamũtũngĩte. <sup>31</sup> Rĩrĩa Ayahudi acio maarĩ na Mariamu kũu nyũmba makĩmũũmĩrĩria monire ũrĩa okĩra na ihenya oimĩte nja, makĩmũrũmĩrĩra, magĩciiria atĩ aathiiaga mbĩrĩra-inĩ akarĩrĩre ho.

<sup>32</sup> Hĩndĩ ĩrĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesũ aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ ndan-gĩrakuire.”

<sup>33</sup> Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akĩrĩra, na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ, agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩnĩ na agĩtangĩka ngoro. <sup>34</sup> Akĩmooria atĩrĩ, “Mũmũigĩte ha?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ũka wone.”

<sup>35</sup> Jesũ akĩrĩra.

<sup>36</sup> Nao Ayahudi makiuga atĩrĩ, “Onei ũrĩa aramwende!”

<sup>37</sup> No amwe ao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ũrahingũrire mĩtumumu maitho-rĩ, ndangĩrahotire kũgiria akue?”

### *Jesũ Kũriũkia Lazaro*

<sup>38</sup> Nake Jesũ, o rĩngĩ acaaĩte mũno, agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra iyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. <sup>39</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmũnungu nĩ ũndũ nĩani-inĩte mĩthenya ĩna ho.”

<sup>40</sup> Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrire atĩ wetĩkia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

<sup>41</sup> Nĩ ũndũ ũcio makĩeheria ihiga. Jesũ agĩcooka agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩũnjiguaga. <sup>42</sup> Nĩnjũũ atĩ nĩũnjiguaga hĩndĩ ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

<sup>43</sup> Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” <sup>44</sup> Nake mũndũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigiicĩrio taama ũthiũ.

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athiĩ.”

### *Gũciirĩra Kũũraga Jesũ*

<sup>45</sup> Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moonu ũrĩa Jesũ eekire, makĩmwĩtĩkia. <sup>46</sup> No amwe ao magĩthiĩ kũrĩ Afarisai, makĩmeera ũrĩa Jesũ ekĩte. <sup>47</sup> Hĩndĩ iyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩĩta Kĩama.

Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kĩ tũreka? Onei ũrĩa mũndũ ũyũ araringa ciamu nyingĩ. <sup>48</sup> Twareka athiĩ na mbere ũguo,

andũ othe nĩmekũmwĩtĩkia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwitũ.”

<sup>49</sup> Hĩndĩ iyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! <sup>50</sup> Inyuĩ mũtiũĩ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.”

<sup>51</sup> Ũndũ ũcio ndaaririe etaarĩte we mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, <sup>52</sup> na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na ningĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai iria ciahurunjũkĩte, nĩgeetha acicookanĩrĩrie atũme ituĩke kĩndũ kĩmwe. <sup>53</sup> nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya ũcio magĩciirĩra kũmũũraga.

<sup>54</sup> Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaacookire gũthiĩ akĩionithanagia kũrĩ Ayahudi. Handũ ha ũguo, akĩehera agĩthiĩ kũndũ kwarĩ hakuhĩ na werũ, gatũũra geetagwo Efiraimu, agĩkara kuo na arutwo ake.

<sup>55</sup> Na rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie, andũ aingĩ makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthiĩ Jerusalemu nĩ ũndũ wa igongona rĩa gwĩtheria Bathaka ĩtanakinya. <sup>56</sup> Andũ acio magĩkara magĩcaragia Jesũ, na rĩrĩa maarũngĩ nja ya hekarũ, makĩũrania atĩrĩ, “Mũgwĩciiria atĩa? Kaĩ hihĩ ategũũka Gĩathĩ-inĩ?” <sup>57</sup> No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mũndũ o wothe ũngĩamenyire harĩa Jesũ aarĩ, amarehere ũhoro nĩgeetha mamũnyiite.

## 12

### *Jesũ Kũhakwo Maguta arĩ Bethania*

<sup>1</sup> Mĩthenya ĩtandatũ mbere ya Gĩathĩ kĩa Bathaka gũkinya, Jesũ agĩthiĩ Bethania, kũrĩa Lazaro ũrĩa aariũkĩtie aatũũraga. <sup>2</sup> Nĩ kwarugirwo irio cia hwaĩ-inĩ nĩ ũndũ wa

Jesũ. Maritha nĩwe watungataga, nake Lazaro aarĩ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ na Jesũ. <sup>3</sup> Nake Mariamu akĩoya cuba ya maguta manungi wega na ma goro mũno, akĩhaka Jesũ magũrũ, agĩcooka akĩmũgiria na njuĩrĩ yake.\* Nayo nyũmba ikĩiyũra mũtararĩko mwega wa maguta macio.

<sup>4</sup> No mũrutwo ũmwe wa Jesũ wetagwo Judasi Isikariota, ũrĩa wacookire kũmũkunyaĩra, akĩregana na ũndũ ũcio, akiuga atĩrĩ, <sup>5</sup> “Nĩkĩ kĩragiririe maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athĩĩni? Nĩmaraiganĩte mũcaara wa mwaka mũgima.” <sup>6</sup> Ndoigire ũguo nĩ ũndũ wa gũ-caĩra athĩĩni, no oigire ũguo nĩ ũndũ aarĩ mũici, tondũ nĩwe wakuuaga mũhuko wa mbeeca, na nĩaiyaga imwe akahũthĩra we mwene.

<sup>7</sup> Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Tiganai nake, araigĩte maguta macio nĩ ũndũ wa mũthenya ũrĩa ngaathikwo. <sup>8</sup> Athĩĩni mũrĩ nao hĩndĩ ciothe, no nĩ mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe.”

<sup>9</sup> Ihinda-inĩ o rĩu gĩkundi kĩnene kĩa Ayahudi gĩkĩmenya atĩ Jesũ aarĩ kũu na gĩgĩũka, na gĩtiokire nĩ ũndũ wa Jesũ tu, no ningĩ nĩgeetha kĩone o na Lazaro ũcio aar-iũkĩtie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. <sup>10</sup> Nĩ ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩthugunda kũũraga Lazaro o nake, <sup>11</sup> nĩgũkorwo nĩ ũndũ wake Ayahudi aingĩ nĩmathiiaa kũrĩ Jesũ na makamwĩtikia.

### *Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani*

<sup>12</sup> Mũthenya ũcio ũngĩ andũ aingĩ arĩa mokĩte nĩ ũndũ wa Giathĩ kũu† makĩigua atĩ Jesũ aarĩ njĩra-inĩ

---

\* 12:3 Mariamu nĩonanirie wendo mũnene nĩ ũndũ wa gũitĩrĩa Jesũ maguta macio nyarĩrĩ, na kũmũhuura na njuĩrĩ ciake. † 12:12 Andũ aingĩ mũno nĩmookaga gũkũngũra Giathĩ kĩa Bathaka.

agĩthiĩ Jerusalemu. <sup>13</sup> Magĩkuua mĩkindũ,† magĩthiĩ namo kũmũtũnga, makĩanagĩrĩra atĩrĩ,  
“Hosana!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ Mũthamaki wa Isiraeli!”

<sup>14</sup> Nake Jesũ akĩona njaũ ya ndigiri, akĩmũikarĩra, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ,

<sup>15</sup> “Tiga gwĩtigĩra, wee Mwarĩ wa Zayuni;  
ta rora, mũthamaki waku nĩarooka,  
aikarĩire njaũ ya ndigiri.”

<sup>16</sup> Arutwo ake matiambĩte gũtaũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa maũndũ macio. No Jesũ aarĩkia kũgoocithio nĩguo maataũkĩrwo atĩ maũndũ macio maandĩkitwo nĩ ũndũ wake, na atĩ ũguo noguo maamwĩkĩte.

<sup>17</sup> Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ nake rĩrĩa eetire Lazaro oime mbĩrĩra-inĩ na akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ gĩgĩthiĩ na mbere kũmemerekia ũhoru ũcio. <sup>18</sup> Andũ aingĩ magĩũka gũtũnga Jesũ nĩ ũndũ nĩmaiguĩte atĩ nĩaringĩte kĩaama kũ. <sup>19</sup> Nĩ ũndũ ũcio Afarisai makĩĩrana atĩrĩ, “Ta kĩonei tũtirĩ ũndũ tũreeka. Onei ũrĩa andũ othe mamũrũmĩrĩire!”

### *Jesũ Kũratha Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake*

<sup>20</sup> Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na Ayunani gatagatĩ-inĩ ka arĩa maathiĩte gũthathaiya Ngai Gĩathĩ-inĩ kũ. <sup>21</sup> Nao magĩũka kũrĩ Filipu, ũrĩa woimĩte itũũra rĩa Bethisaida kũu Galili, marĩ na ihooya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, no twende kuona Jesũ.” <sup>22</sup> Nake Filipu agĩthiĩ akĩĩra Anderea ũhoru ũcio, nao eerĩ magĩthiĩ makĩĩra Jesũ.

† 12:13 Mĩkindũ yatũmagĩrwo gũkũngũĩra ũhootani.

<sup>23</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩkinyu Mũrũ wa Mũndũ agoocithio. <sup>24</sup> Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga hĩndĩ ya ngano yambire kũgũa tĩĩri-inĩ ikue-rĩ, ĩtũũraga ĩrĩ iiki. No ĩngĩkua, nĩĩciaraga maciaro maingĩ. <sup>25</sup> Mũndũ ũrĩa wendete muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, na mũndũ ũrĩa ũthũire muoyo wake arĩ gũkũ thĩ, nĩakaũtũũria nginya muoyo wa tene na tene. <sup>26</sup> Ũrĩa wothē ũndungatagĩra no nginya anũmĩrĩre, nĩgeetha harĩa ndĩ o nayo ndungata yakwa ĩgaakorwo ho. Ũrĩa ũndungatagĩra-rĩ, nake Baba nĩarĩmũtĩiaga.

<sup>27</sup> “Rĩu ngoro yakwa nĩĩratangĩka, na nĩ ngũkiuga atĩa? Njuge, ‘Baba honokia harĩ ihinda rĩrĩ’? Aca, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmĩte nginyie ihinda rĩrĩ. <sup>28</sup> Baba, goocithia rĩĩtwa rĩaku!”

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkiuma igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrĩgoocithĩtie na no ngũrĩgoocithia o rĩngĩ.” <sup>29</sup> Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ ho na gĩkĩigua ũguo, gĩkiuga atĩ mũgambo ũcio nĩwarurumaga; nao arĩa angĩ makiuga atĩ nĩ mũraika wamwarĩria.

<sup>30</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũgambo ũcio ndũnaaria nĩ ũndũ wakwa, no waria nĩ ũndũ wanyu. <sup>31</sup> Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ĩno ĩtuĩrwo ciira; nake mũnene wa thĩ ĩno nĩekũingatwo. <sup>32</sup> No nĩ ndaarĩkia kũhaicio igũrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩria andũ othe harĩ nĩ.” <sup>33</sup> Oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa agaakua.

<sup>34</sup> Gĩkundi kũ gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egũtũũra tene na tene, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ atĩa ũguo woiga atĩ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya ahaicio igũrũ’? ũcio ‘Mũrũ wa Mũndũ’ nũũ?”

<sup>35</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũgũkorwo na ũtheri ihinda rĩngĩ inini. Thiiagai rĩrĩa mũrĩ na ũtheri, nduma ĩtanamũtumanĩra. Mũndũ ũrĩa ũthiiaaga na nduma ndamenyaga kũrĩa arathiĩ. <sup>36</sup> Mwĩhokagei ũtheri hĩndĩ

ĩrĩa mũrĩ naguo, nĩgeetha mũtuĩke ciana cia ũtheri.” Nake Jesũ aarĩkia kwaria, akĩmehitha, agĩĩthĩra.

*Ayahudi gũthiĩ na Mbere na kwaga Gwĩtĩkia*

<sup>37</sup> O na thuutha wa Jesũ kũringa ciana icio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtĩkia. <sup>38</sup> Ũndũ ũcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ũrĩa mũnabii kĩrĩa kĩũragia atĩrĩ:

“Mwathani, nũũ wĩtĩkĩtie ũhoru witũ,  
nakuo guoko kwa Mwathani kũguũrĩrio ũ?”

<sup>39</sup> Nĩ ũndũ ũcio matingĩetĩkirie, nĩ tondũ Isaia nĩoigĩte handũ hangĩ atĩrĩ:

<sup>40</sup> “Nĩamatũite atumumu,  
na akoomia ngoro ciao,  
nĩgeetha matikoone na maitho mao,  
kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao,  
o na kana magarũrũke, na nĩ ndĩmahonie.”

<sup>41</sup> Isaia oigire ũguo nĩ ũndũ nĩooneete riiri wa Jesũ, na akĩaria ũhoru wake.

<sup>42</sup> No o na gũtariĩ o ũguo, aingĩ o na gatagatĩ ka atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtĩkirie. No nĩ ũndũ wa Afarisai, matingĩoimbũrire wĩtĩkio wao nĩ gwĩtigĩra matikaingatwo thunagogi; <sup>43</sup> nĩgũkorwo nĩmendete kũgoocwo nĩ andũ gũkĩra kũgoocwo nĩ Ngai.

<sup>44</sup> Jesũ agĩcooka akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnjĩtĩkĩtie, to nĩ nyiki etĩkĩtie, no etĩkĩtie o na ũrĩa wandũmire. <sup>45</sup> Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio andora, onaga ũrĩa wandũmire. <sup>46</sup> Nĩ njũkĩte gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe ũnjĩtĩkĩtie ũngĩkara nduma-inĩ.

<sup>47</sup> “Ha ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũiguaga ũhoru wakwa no akaaga kũũhingia, ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. <sup>48</sup> Mũtuanĩri ciira arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa

ũndegaga na akaaga gwĩtikĩra ciugo ciakwa; kiugo kũu ndaaririe nĩkĩo gĩkaamũtuĩra ciira mũthenya wa mũthia.  
<sup>49</sup> Nĩgũkorwo ndiaririe ndũĩrĩte nĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingĩaria.  
<sup>50</sup> Nĩnjũũ atĩ rĩathani rĩake rĩkinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na tene. Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũrĩa wothe njaragia no ũrĩa Baba anjĩĩrĩte njarie.”

## 13

### *Jesũ Gũthambia Arutwo ake Nyarĩrĩ*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, gwatigĩtie o hanini Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda rĩake rĩa kuuma gũkũ thĩ athĩ kũrĩ Ithe nĩĩakinyĩte. Na tondũ nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũrĩa aamendete nginya kĩrĩkĩrĩro.

<sup>2</sup> Na rĩrĩa maarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, Mũcukani nĩarĩkĩtie gwĩkĩra ngoro-inĩ ya Judasi Isikariota, mũrũ wa Simoni, meciiria ma gũkunyanĩra Jesũ, <sup>3</sup> Jesũ nĩamenyete atĩ Ithe nĩamũheete ũhoti wa maũndũ mothe, na atĩ oimĩte kũrĩ Ngai, na acookaga kũrĩ o Ngai; <sup>4</sup> nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩũkĩra, akiuma hau maarĩagĩra, akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩoya taurũ, akĩĩoha njohero. <sup>5</sup> Thuutha wa ũguo, agĩitĩrĩra maaĩ kĩa-inĩ na akĩambĩrĩria gũthambia arutwo ake nyarĩrĩ, akĩmagiragia na taurũ iyo eyohete njohero.

<sup>6</sup> Na aakinya harĩ Simoni Petero, Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani, wee nĩwe ũgũũthambia nyarĩrĩ?”

<sup>7</sup> Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩmenya ũrĩa ndĩreka rĩu, no thuutha-inĩ nĩũrĩmenya.”

<sup>8</sup> Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, wee ndũrĩ hĩndĩ ũngĩthambia nyarĩrĩ ciakwa.”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itangĩgũthambia, ndũngĩgĩa ngwatanĩro na nĩĩ.”

<sup>9</sup> Simoni Petero akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, ndūgaathambie o nyarīrī ciiki, no gūthambie moko o na mūtwe!”

<sup>10</sup> Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūdū wīthambīte mwīrī abatairio nī gwīthamba o nyarīrī ciiki; mwīrī wake wothē nī mūtheru. Na inyuī mūrī atheru, o na gūtuīka ti inyuothē.” <sup>11</sup> Nīgūkorwo nīamenyete ūrīa ūkaamūkunyaīra, na nīkīo oigire atī ti othe maarī atheru.

<sup>12</sup> Aarīkia kūmathambia nyarīrī, akīlhumba nguo yake ya igūrū, na agīcooka harīa aikarīte. Akīmooria atīrī, “Nīmwataūkīrwo nī ūguo ndamwīka? <sup>13</sup> Mūnjītaga ‘Mūrutani’ na ‘Mwathani’, na ūguo nīguo kūrī, nīgūkorwo ūguo nīguo ndī. <sup>14</sup> Na rīrī, kuona atī Nīī, Mwathani na Mūrutani wanyu, nīdamūthambia nyarīrī-rī, o na inyuī nīmwigīrīrwo mūthambanagie nyarīrī mūdū na ūrīa ūngī. <sup>15</sup> Nīndamuonia kīonereria nīguo mwīkage o ta ūguo ndamwīka. <sup>16</sup> Ngūmwīra atīrī na ma, gūtīrī ndungata nene gūkīra mwathi wayo, kana mūtūmwo agakīra ūrīa ūmūtūmīte. <sup>17</sup> Kuona atī rīu nīmūmenyete maūdū maya, nīmūrīrathimagwo mwameka.

### *Jesū Kūratha Ūhoro wa Gūkunyaīrwo Gwake*

<sup>18</sup> “Ndiraaria ūhoro wanyu inyuothē; nīnjūū arīa thuurīte. No ūhoro ūyū nī wa kūhingia maandīko marīa moigīte atīrī, ‘O ūrīa tūrīanagīra irio nake nīangarūrūkīte.’

<sup>19</sup> “Ndiramwīra maūdū maya rīu matanekīka, nīgeetha hīndī irīa marīkīka mūrīnjītīkia atī nīī nī nīī we. <sup>20</sup> Ngūmwīra atīrī na ma, ūrīa wothē wamūkagīra mūdū ūrīa ndūmīte nī nīī mwene aamūkagīra; na ūrīa wothē ūnyamūkagīra, aamūkagīra ūrīa wandūmire.”

<sup>21</sup> Jesū aarīkia kuuga ūguo, agītangīka ngoro na akīumbūra atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ūmwe wanyu nīekūngunyaīra.”

<sup>22</sup> Nao arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũũ gatagatĩ-inĩ kao aaragia ũhoro wake. <sup>23</sup> Ũmwe wao, mũrutwo ũrĩa Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na Jesũ. <sup>24</sup> Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mũũrie araaria ũhoro wa ũ.”

<sup>25</sup> Nake mũrutwo ũcio, agĩĩtiirania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ũcio nũũ ũraaria ũhoro wake?”

<sup>26</sup> Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa ngũhe kĩenyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ.” Na aarĩkia gũtobokia kĩenyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi Isikariota mũrũ wa Simoni. <sup>27</sup> Judasi aarĩkia kũrĩa mũgate ũcio, Mũcukani akĩmũingĩra.

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũrĩa ũkiriĩ gwĩka-rĩ, ĩka narua.” <sup>28</sup> No gũtirĩ o na ũmwe warĩ metha-inĩ wataũkĩirwo nĩ gĩtũmi kĩa Jesũ kũmwĩra ũguo. <sup>29</sup> Na tondũ Judasi nĩwe waigaga mbeeca-rĩ, amwe magĩĩciiria Jesũ aamwĩraga agũre kĩrĩa kĩabataranĩtie nĩ ũndũ wa Gĩathĩ, kana aheane kĩndũ nĩ ũndũ wa arĩa athĩini. <sup>30</sup> Nake Judasi aarĩkia kwamũkĩra mũgate ũcio, akiuma nja. Na kwarĩ ũtukũ.

### *Jesũ Kũratha atĩ Petero Nĩekũmũkaana*

<sup>31</sup> Na Judasi aarĩkia gũthiĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu Mũrũ wa Mũndũ nĩagoocithĩtio, nake Ngai nĩagoocithĩtio arĩ thĩinĩ wake. <sup>32</sup> Angĩkorwo Ngai nĩagoocithĩtio thĩinĩ wake, Ngai nĩekũgoocithia Mũriũ arĩ thĩinĩ wake mwene, na amũgoocithie o narua.

<sup>33</sup> “Ciana ciakwa, ngũkorwo na inyuĩ o gwa kahinda kanini. Nĩmũkanjaria, na o ta ũrĩa ndeerire Ayahudi, no taguo ngũmwĩra: Kũrĩa ndĩrathĩĩ, inyuĩ mũtingĩhota gũũka.

<sup>34</sup> “Ngũmũhe rĩathani rĩerũ: Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ. O ta ũrĩa ndĩmwendete, o na inyuĩ no nginya

mwendanage mündũ na ũrĩa ũngĩ. <sup>35</sup> Ũndũ ũyũ nĩguo ũrĩmenyithagia andũ othe atĩ mŭrĩ arutwo akwa, mũngien-dana mündũ na ũrĩa ũngĩ.”

<sup>36</sup> Simoni Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ ũgũthiĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũrĩa ngũthiĩ, mŭtingĩhota kũnũmĩrĩra rĩu, no nĩmũrĩnũmĩrĩra thuutha-inĩ.”

<sup>37</sup> Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kĩĩ kĩngĩgĩa ngũrũmĩrĩre rĩu? Nĩ nĩngũruta muoyo wakwa nĩ ũndũ waku.”

<sup>38</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩ no ũrute muoyo waku nĩ ũndũ wakwa? Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ!

## 14

### *Jesũ Kũũmĩrĩria Arutwo Ake*

<sup>1</sup> “Mũtigatangĩke ngoro, mwĩhokei Ngai; o na nĩ mũnjĩhoke. <sup>2</sup> Thĩĩnĩ wa nyũmba ya Baba kũrĩ na ciikaro nyingĩ; gũtangĩrĩ ũguo ingĩrĩ kũmwĩra. Nĩngũthiĩ kuo kũmũthondekera handũ. <sup>3</sup> Na ndathiĩ na ndamũthondekera handũ-rĩ, nĩngacooka ndĩmũgĩire nĩgeetha o na inyuĩ mũkoragwo harĩa ndĩ. <sup>4</sup> Njĩra ya kũrĩa ndĩrathiĩ inyuĩ nĩmũmĩũ.”

### *Jesũ Nĩwe Njĩra ya Gũthiĩ kũrĩ Baba*

<sup>5</sup> Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ithuĩ tũtũĩ kũrĩa ũgũthiĩ, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩra tũngĩkĩmĩmenya atĩa?”

<sup>6</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ njĩra, na nĩ nĩ ũhoro ũrĩa wa ma, na nĩ nĩ muoyo. Gũtirĩ mündũ ũkinyaga kũrĩ Baba atagereire harĩ nĩ. <sup>7</sup> Korwo nĩmũũmenyete kũna, no mũmenye Baba o nake. Kuuma rĩu, nĩmũmũ na nĩ mũmuonete!”

<sup>8</sup> Filipu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tuonie Baba na ithuĩ nĩtũkũiganĩra.”

<sup>9</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Filipu, ndũrĩ wamenya o na thuutha wa gũkorwo na inyuĩ ihinda iraihu ũguo? Mũndũ ũrĩa wothe ũnyonete nĩonete Baba. Ũngĩ-iuga atĩa atĩ, ‘Tuonie Baba’?” <sup>10</sup> Kaĩ ũtetĩkĩtie atĩ nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa? Ciugo iria ndĩmwĩraga ti ciakwa nĩ mwene; no Baba ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wakwa, nĩwe ũraruta wĩra wake. <sup>11</sup> Njĩtikiai rĩrĩa nguuga atĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, nake Baba arĩ thĩinĩ wakwa; kana mũgĩtikie nĩ ũndũ wa ũira wa ciana iria ningaga. <sup>12</sup> Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, nĩarĩkaga maũndũ marĩa njĩkaga. Na nĩageeka o na maũndũ manene kũrĩ macio, tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba. <sup>13</sup> Na ũrĩa wothe mũkahooya, nĩngawĩka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩgeetha Mũriũ arehere Baba riiri. <sup>14</sup> Mwahooya ũndũ o wothe thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩndĩrĩwĩkaga.

### *Jesũ Kwĩranĩra Roho Mũtheru*

<sup>15</sup> “Angĩkorwo nĩmũnyendete, nĩmũrĩathĩkagĩra ũrĩa ndĩmwathĩte. <sup>16</sup> Na nĩ nĩngahooya Baba, nake nĩakamũhe Mũteithia ũngĩ aikarage na inyuĩ nginya tene, <sup>17</sup> nake nĩwe Roho ũrĩa wa ma. Nao andũ a gũkũ thĩ mat-ingĩmwĩtikĩra tondũ matimuonaga na matimũũ. No inyuĩ nĩmũmũ nĩgũkorwo atũũranagia na inyuĩ, na aikaraga thĩinĩ wanyu. <sup>18</sup> Ndikũmũtiga ta ciana cia ngoriai, nĩngũũka kũrĩ inyuĩ. <sup>19</sup> Thuutha wa ihinda inyinyi, thĩ ndigũcooka kũnyona, no inyuĩ nĩmũrĩnyonaga. Tondũ nĩndũũraga muoyo, o na inyuĩ nĩmũgũtũũra muoyo. <sup>20</sup> Mũthenya ũcio nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na inyuĩ mũrĩ thĩinĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩinĩ wanyu. <sup>21</sup> ũrĩa wothe ũiguuga maathani makwa na akamaathĩkĩra, ũcio nĩwe ũnyendete. Nake ũcio ũnyendete nĩarĩendagwo

nĩ Baba, o na nĩ nĩndĩmwendaga na ndĩionithanagie kũrĩ we.”

<sup>22</sup> Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atĩrĩ, “No rĩrĩ Mwathani, nĩ kĩĩ gĩgūtũma wĩonithanie kũrĩ ithuĩ na ti kũrĩ andũ a gũkũ thĩ?”

<sup>23</sup> Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũnyendete nĩarĩathĩkagĩra ũrutani wakwa. Baba nake nĩarĩmwendaga, na nĩtũrĩũkaga kũrĩ we tũtũũranagie nake. <sup>24</sup> Ũrĩa ũtanyendete ndathĩkagĩra ũrutani wakwa. Ciugo icio mũiguaga ti ciakwa nĩ mwene; nĩ cia Baba ũrĩa wandũmire.

<sup>25</sup> “Maũndũ maya mothe ndamwarĩria tũrĩ o na inyuĩ.

<sup>26</sup> No rĩrĩ, we Mũteithia, na nĩwe Roho Mũtheru, ũrĩa Baba agaātũma thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩakamũruta maũndũ mothe na amũririkanie ũrĩa wothe ndĩmwĩrĩte. <sup>27</sup> Thayũ nĩguo ngũmũtigĩra; thayũ wakwa nĩguo ndaamũhe. Ndikũmũhe thayũ ta ũrĩa ũheanagwo nĩ andũ a gũkũ thĩ. Mũtigatangĩke ngoro kana mwĩtigĩre.

<sup>28</sup> “Inyuĩ nĩmwaiguire ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũthĩĩ na nĩngacooka njũke kũrĩ inyuĩ rĩngĩ.’ Angĩkorwo nĩmũnyendeterĩ, no mũkene tondũ ndĩrathĩĩ kũrĩ Baba, nĩgũkorwo Baba nĩ mũnene kũrĩ nĩ. <sup>29</sup> Ndamwĩra maũndũ macio o rĩu matanekĩka nĩgeetha rĩrĩa magekĩka mũgeetĩkia.

<sup>30</sup> Ndikũmwarĩria ũhoru ũyũ ihinda iraaya, nĩgũkorwo mũnene wa gũkũ thĩ nĩarooka. We ndarĩ na hinya wa kũnjatha, <sup>31</sup> no andũ a gũkũ thĩ no nginya mamenye atĩ nĩnyendete Baba, na atĩ njĩkaga o ũrĩa Baba anjathĩte.

“Ũkai rĩu; nĩtũthĩĩ.

<sup>1</sup> “Nĩ nĩ nĩ mũthabibũ ũrĩa wa ma nake Baba nĩwe mũrĩmĩri. <sup>2</sup> Rũhonge o ruothe rũrĩ thĩinĩ wakwa rũta-ciaraga nĩarũtemaga akarweheria. Naruo rũhonge o ruothe rũrĩa rũciaraga nĩarũceehaga nĩguo rũciare maciaro maingĩ makĩria. <sup>3</sup> Inyuĩ o na rĩu mũrĩ atheru nĩ ũndũ wa ũhoru ũrĩa ndĩmũheete. <sup>4</sup> Ikaragai thĩinĩ wakwa na nĩ nĩndĩrĩkaraga thĩinĩ wanyu. Gũtirĩ rũhonge rũngĩciara maciaro rũrĩ rwiki; no nginya rũikare thĩinĩ wa mũthabibũ. O na inyuĩ mũtingĩciara maciaro mũtangĩikara thĩinĩ wakwa.

<sup>5</sup> “Nĩ nĩ mũthabibũ, na inyuĩ mũrĩ honge. Mũndũ angĩikara thĩinĩ wakwa na nĩ njikare thĩinĩ wake, nĩarĩciara maciaro maingĩ; tondũ mũtarĩ hamwe na nĩ mũtirĩ ũndũ mũngĩhota gwĩka. <sup>6</sup> Mũndũ o wotha angĩaga gũikara thĩinĩ wakwa-rĩ, atariĩ o ta rũhonge rũrĩa rũteagwo rũkooma; honge icio nĩkũnganio ciũnganagio, igaikio mwaki-inĩ ikahĩa. <sup>7</sup> Mũngĩikara thĩinĩ wakwa, nacio ciugo ciakwa ciikare thĩinĩ wanyu, hooyai o kĩa gĩothe mũngĩenda, na nĩmũkũheo kĩa. <sup>8</sup> ũndũ ũrĩa ũngĩgocithia Baba nĩ atĩ, mũciarage maciaro maingĩ nĩguo mwĩonanie mũrĩ arutwo akwa.

<sup>9</sup> “O ta ũrĩa Baba anyendete, ũguo noguo na nĩ ndĩmwendete. Rĩu-rĩ, ikaragai o wendo-inĩ wakwa. <sup>10</sup> Mũngĩathĩkĩra maathani makwa-rĩ, nĩmũrĩkaraga wendo-inĩ wakwa o ta ũrĩa nĩ njathĩkĩre maathani ma Baba na ngaikara wendo-inĩ wake. <sup>11</sup> Ndamwĩra maũndũ macio nĩguo gĩkeno gĩakwa kĩgĩe thĩinĩ wanyu, nakĩo gĩkeno kĩaanyu gĩkinyanĩre. <sup>12</sup> Rĩathani riakwa nĩ rĩrĩ: Endanagai inyuĩ ene, o ta ũrĩa nĩ ndĩmwendete. <sup>13</sup> Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wendo mũnene kũrĩ ũyũ, atĩ mũndũ no arute muoyo wake nĩ ũndũ wa arata ake. <sup>14</sup> Inyuĩ mũrĩ arata akwa, mũngĩka ũrĩa ndĩmwathĩte. <sup>15</sup> Ndigũcooka kũmwĩta ndungata, tondũ ndungata ndĩmenyaga ũrĩa

mūmīathi areeka; no inyuĩ ndīmwiĩtĩte arata nĩgũkorwo maũndũ marĩa mothe ndĩrutĩte kuuma kũrĩ Baba nĩndīmūmenyithĩtie. <sup>16</sup> Ti inyuĩ mwathuurire, no nĩ nĩ ndamũthuurire, na ngĩmwamũra mũthiĩ mũgaciare maciaro, namo maciaro macio matũũre. Nake Baba nĩakamũhe kĩrĩa gĩothe mũkahooya thiĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. <sup>17</sup> Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩakwa: Endanagai.

### *Andũ a Thĩ Gũthũũra Arutwo*

<sup>18</sup> “Andũ a thĩ mangĩmũthũũra, menyai atĩ nĩ nĩ maambire gũthũũra. <sup>19</sup> Korwo mũrĩ a gũkũ thĩ, andũ a thĩ no mamwende ta mũrĩ ao. No rĩrĩ, inyuĩ mũtirĩ a gũkũ thĩ, no nĩndīmũthuurĩte kuuma kũrĩ andũ a thĩ. Nĩkĩo andũ a thĩ mamũthũũre. <sup>20</sup> Ririkanai ũhoro ũrĩa ndamwĩrĩre atĩrĩ, ‘Gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mūmīathi.’ Angĩkorwo nĩ nĩmanyariĩrĩre, o na inyuĩ nĩmakamũnyarira. Angĩkorwo nĩmathĩkĩire ũrutani wakwa o na wanyu nĩmakawathĩkĩra. <sup>21</sup> Nao makaamwĩka ũguo nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa, nĩgũkorwo matiũĩ ũrĩa wandũmire.

<sup>22</sup> “Korwo ndiokire ngĩmahe ũhoro, matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu matĩrĩ na kĩgwatio nĩ ũndũ wa mehia mao. <sup>23</sup> Mũndũ ũrĩa ũũthũũrĩte, nĩathũũire Baba o nake. <sup>24</sup> Korwo ndiĩkĩte gatagatĩ-inĩ kao maũndũ marĩa matarĩ mekwo nĩ mũndũ ũngĩ matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu nĩmonete ciama ici, no no maathũire na magathũũra Baba. <sup>25</sup> No nĩgeetha kũhingio ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wao atĩrĩ, ‘Nĩmathũũrĩre hatarĩ gĩtũmi.’

<sup>26</sup> “Hĩndĩ ĩrĩa Mũteithia agooka, ũrĩa ngaamũtũmĩra kuuma kũrĩ Baba, na nĩwe Roho wa ma ũrĩa uumaga kũrĩ Baba, we nĩakaheana ũira wakwa. <sup>27</sup> Na o na inyuĩ no nginya mũkaaruta ũira, tondũ mũtũũrĩte na nĩ kuuma o kĩambĩrĩria.

## 16

<sup>1</sup> “Ndamwīra maūndū macio mothe nīgeetha mūtikanae gūtiganīria wītīkio. <sup>2</sup> Nīmakamūingata thunagogi-inī; na ūhoro wa ma nī atī, kūrī hīndī īgūūka rīrīa mūndū o wothe ūkaamūūraga ageciiragia atī nī Ngai aratungatīra. <sup>3</sup> Mageekaga maūndū macio nī ūndū matimenyete Baba o na kana makaamenya. <sup>4</sup> Ndamwīra maūndū macio nīgeetha hīndī īyo yakinya mūkaaririkana atī nīndamwīrite. Ndiamwīrire maūndū macio kīambīrīria-inī tondū ndaarī hamwe na inyuī.

*Wīra wa Roho Mūtheru*

<sup>5</sup> “Rīu nīngūthīī kūrī ūrīa wandūmire. No gūtīrī o na ūmwe wanyu ūranjūūria atīrī, ‘Ūrathīī kū?’ <sup>6</sup> Mwaiyūrwo nī kīeha nī tondū nīndamwīra maūndū macio. <sup>7</sup> No ngūmwīra atīrī na ma, nī kwagīrīire nīī thīī nī ūndū wanyu. Tondū ndaaga gūthīī, Mūteithia ndagooka kūrī inyuī. No ndaathīī, nīngamūtūma oke kūrī inyuī. <sup>8</sup> Nake oka, nīakaiguithia andū a gūkū thī ūrīa mahītītīe ūhoro-inī wa mehia, na ūhoro-inī wa ūthingu, o na ūhoro-inī wa ciira: <sup>9</sup> Nīmahītītīe ūhoro-inī wa mehia, nīgūkorwo andū matinjītītītīe; <sup>10</sup> nīmahītītīe ūhoro-inī wa ūthingu, nīgūkorwo ndīrathīī kūrī Baba kūrīa mūtangīcooka kūnyona; <sup>11</sup> na nīmahītītīe ūhoro-inī wa ciira tondū mūnene wa gūkū thī nīarīkītīe gūtūīrwo ciira.

<sup>12</sup> “Ndī na maūndū mangī maingī ma kūmwīra, makīria ya marīa mūngīhota kūūmīrīria rīu. <sup>13</sup> No rīrī, Roho Mūtheru ūcio wa ma oka, nīakamūtongoria ūhoro-inī ūrīa wa ma wothe. Ndakaaragia ūhoro wake mwene; akaaragia ūhoro wa maūndū marīa aigūite, ningī nīakamwīra ūhoro wa maūndū marīa magooka thuutha. <sup>14</sup> Nīakangoocithia nīgūkorwo nīakamūmenyithia ūhoro wakwa ūrīa arūtīte kuuma kūrī nīī. <sup>15</sup> Maūndū mothe

ma Baba nĩ makwa. Nĩkĩo ndamwĩra atĩ Roho nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa ũrĩa arutĩte kuuma kũrĩ nĩ, mũũmenye.

<sup>16</sup> “Thuutha wa kahinda kanini mĩtikũnyona rĩngĩ na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona.”

*Kĩeha kĩa Arutwo nĩ Gĩgũtuĩka Gikeno*

<sup>17</sup> Amwe a arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Thuutha wa kahinda kanini mĩtikũnyona rĩngĩ na ningĩ atĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’, ningĩ atĩ ‘Tondũ ndĩrathĩĩ kũrĩ Baba?’” <sup>18</sup> Magĩthĩĩ na mbere kũũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Kahinda kanini’? Ithuĩ tũtiramanya ũrĩa aroiga.”

<sup>19</sup> Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũũria ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kũũrania mũrora-  
nia ũrĩa ngwendaga kuuga rĩrĩa njugire atĩ ‘Thuutha wa kahinda kanini mĩtikũnyona rĩngĩ, na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’? <sup>20</sup> Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũkaarĩra na mũcakaŕe rĩrĩa andũ a thĩ marakena. Inyuĩ mũkanyitwo nĩ kĩa, no kĩa, kĩaanyu nĩgĩkagarũrũka gĩtuĩke gĩkeno. <sup>21</sup> Mũndũ-wa-nja agĩciara nĩakoragwo na ruo tondũ hĩndĩ yake nĩ nginyu; no aarĩkia gũciara kaana, akariganĩrwo nĩ ruo nĩ ũndũ wa gũkena nĩgũkorwo kaana nĩ gaaciarwo gũkũ thĩ. <sup>22</sup> O na inyuĩ noguo: Rĩu nĩ ihinda rĩanyu rĩa kĩa, no nĩngamuona rĩngĩ na nĩmũgakena, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũtunya gĩkeno kũ. <sup>23</sup> Mũthenya ũcio wakinya mũtigacooka kũnjũũria ũndũ o na ũrĩkũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Baba nĩakamũhe kĩrĩa gĩothe mũkaahooya thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa. <sup>24</sup> Nginyagia rĩu mũtirĩ mwahooya ũndũ thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa. Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩaanyu gĩkinyanĩre.

<sup>25</sup> “O na gũtuĩka ngoretwo ngĩaria na ngerekano-rĩ, hĩndĩ nĩĩroka rĩrĩa itagacooka kũmwarĩria na njĩra iyo, no

ngaamwĩraga ũhoro wa Baba itekũhithĩrĩra. <sup>26</sup> Mũthenya ũcio nĩmũkahooyaga thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa. Ndiroiga atĩ nĩngahooyaga Baba ithenya rĩanyu. <sup>27</sup> No rĩrĩ, Baba we mwene nĩamwendete, nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũnyendete, na nĩmwĩtikĩtie atĩ ndoimire kũrĩ Ngai. <sup>28</sup> Nĩ ndoimire kũrĩ Baba, ngĩũka gũkũ thĩ; na rĩu nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kũrĩ Baba.”

<sup>29</sup> Hĩndĩ iyo arutwo a Jesũ makiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũratũhe ũhoro wega, ũtekwaria na ngerekano. <sup>30</sup> Rĩu nĩtwamenya atĩ wee nĩũũĩ maũndũ mothe, na atĩ o na ndũbataire mũndũ o na ũrĩkũ akũũrie ciũria. Ũhoro ũcio nĩwatũma twĩtikie atĩ woimite kũrĩ Ngai.”

<sup>31</sup> Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rĩu nĩmwetĩkia! <sup>32</sup> No hĩndĩ nĩroka, na nĩnginyu, rĩrĩa mũkahurunjũka, o mũndũ athĩ gwake mũciĩ. Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndirĩ nyiki, nĩgũkorwo Baba arĩ hamwe na nĩ.

<sup>33</sup> “Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha mũgĩe na thayũ thĩinĩ wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũrĩonaga thĩina. No ũmĩrĩria! Nĩ nĩndooretie thĩ.”

## 17

### *Jesũ Kwĩhoera*

<sup>1</sup> Jesũ aarĩkia kuuga maũndũ macio, agĩtiira maitho akĩrora na ngĩrũ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ:

“Baba hĩndĩ nĩ nginyu. Goocithia Mũrũguo, nĩguo nake Mũrũguo akũgoocithie. <sup>2</sup> Nĩgũkorwo nĩmũheete ũhoti wa gwatha andũ othe, nĩguo arĩa othe ũmũheete amahe muoyo wa tene na tene. <sup>3</sup> Na rĩu ũyũ nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee Ngai ũrĩa wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũrĩa ũtũmĩte. <sup>4</sup> Nĩngũgoocithĩtie gũkũ thĩ na ũndũ wa kũrĩkia wĩra ũrĩa waheire ndute. <sup>5</sup> Na rĩu Baba, ngoocithia ndĩ mbere

yaku na riiri ũrĩa ndaarĩ nague hamwe nawe o mbere thĩ itaanagĩa.

*Jesũ Kũhoera Arutwo ake*

<sup>6</sup> “Nĩnguũrĩrie andũ arĩa waheire gũkũ thĩ rĩitwa rĩaku. Acio maarĩ aku; nawe ũkũhe o, nao nĩmathĩkĩire kiugo gĩaku. <sup>7</sup> Na rĩu nĩmamenyete atĩ indo iria ciothe ũheete ciumĩte kũrĩ wee. <sup>8</sup> Nĩgũkorwo nĩndamaheire ciugo iria waheire, nao magĩciĩtikĩra. Nĩmamenyire hatarĩ nganja atĩ ndoimire kũrĩ wee, na magĩtikia atĩ wee nĩwe wandũmire. <sup>9</sup> Acio nĩo ndĩrahoera. Ndirahoera andũ a gũkũ thĩ, no ndĩrahoera arĩa ũũheete, nĩgũkorwo nĩ aku. <sup>10</sup> Kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku, na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo nĩ gĩakwa. Nague ũgooci nĩũũkĩte kũrĩ nĩ nĩ ũndũ wao. <sup>11</sup> Ndigũikara gũkũ thĩ rĩngĩ, no-o marĩ o gũkũ thĩ, na nĩ ndĩroka kũrĩ wee. Baba Mũtheru, magitĩre na ũhoti wa rĩitwa rĩaku, rĩitwa rĩrĩa waheire, nĩgeetha matuĩke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe. <sup>12</sup> Rĩrĩa ndĩraarĩ nao, nĩndĩramagitagĩra na ngamamenyerera na rĩitwa rĩu waheire. Gũtirĩ o na ũmwe ũũrĩte o tiga ũrĩa wathĩrĩrwo kwanangwo nĩguo Maandĩko mahingio.

<sup>13</sup> “Rĩu ndĩroka kũrĩ wee, no maũndũ maya ndĩroiga ndĩ o gũkũ thĩ, nĩguo maiyũrwo nĩ gĩkeno gĩakwa kĩrĩ gĩkinyanĩru kũna thĩinĩ wao. <sup>14</sup> Nĩndĩmaheete kiugo gĩaku, nao andũ a gũkũ thĩ makamathũũra, nĩgũkorwo o ti a gũkũ thĩ rĩngĩ, o ta ũrĩa nĩ itarĩ wa gũkũ thĩ. <sup>15</sup> Ihooya rĩakwa ti ũmarute gũkũ thĩ, no nĩ atĩ ũmagitagĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. <sup>16</sup> O ti a gũkũ thĩ, o ta ũrĩa o na nĩ itarĩ wakuo. <sup>17</sup> Maamũre, ũmatherie na ũhoru ũrĩa wa ma; ũhoru waku nĩguo ũhoru wa ma. <sup>18</sup> O ta ũrĩa wandũmire gũkũ thĩ, na nĩ noguo ndamatũma kũrĩ andũ a gũkũ thĩ. <sup>19</sup> Ndĩtheretie nĩ ũndũ wao, nĩguo o nao matherio kũna nĩ ũhoru ũrĩa wa ma.

*Jesũ Kũhoera Etĩkia othe*

<sup>20</sup> “Nĩngĩ to aya oiki ndĩrahoera. Ndĩrahoera o na arĩa angĩ makaanjĩtikia nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya aya, <sup>21</sup> nĩguo othe matuĩke ũmwe Baba, o ta ũrĩa we ũrĩ thĩinĩ wakwa na nĩ ndĩ thĩinĩ waku. O nao marogĩa thĩinĩ witũ nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ metĩkie atĩ nĩwe ũndũmĩte. <sup>22</sup> Nĩndĩmaheete riiri ũrĩa waheire, nĩguo matuĩke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe, <sup>23</sup> nĩ ndĩ thĩinĩ wao, nawe ũrĩ thĩinĩ wakwa. Marotuĩka ũmwe kũna, nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ mamenye atĩ nĩwe wandũmire, na atĩ nĩũmendete o ta ũrĩa ũnyendete.

<sup>24</sup> “Baba, ngwenda arĩa ũũheete makorwo na nĩ harĩa ndĩ na mone riiri wakwa, riiri ũrĩa ũũheete nĩ ũndũ nĩwanyendete thĩ itanombwo.

<sup>25</sup> “Baba Mũthingu, o na gũtuĩka andũ a gũkũ thĩ matikũũ-rĩ, nĩ nĩngũũ, nao nĩ moĩ atĩ nĩwe ũndũmĩte. <sup>26</sup> Nĩngũmenyithanĩtie kũrĩ o, na nĩngũkĩrĩrĩa gũkũmenyithania, nĩgeetha wendani ũrĩa ũnyendete naguo ũikarage thĩinĩ wao na nĩguo o na nĩ mwene ngoragwo thĩinĩ wao.”

## 18

*Jesũ Kũnyitwo*

<sup>1</sup> Jesũ aarĩkia kũhooya, agĩthĩ arĩ na arutwo ake, makĩringa mũkuru wa Karũũ ga Kidironi. Mũrĩmo ũcio ũngĩ nĩ haarĩ na mũgũnda wa mĩtamaĩyũ, agĩtoonya ho na arutwo ake.

<sup>2</sup> Na rĩrĩ, Judasi, ũrĩa wamũkunyanĩire, nĩooĩ handũ hau, nĩ ũndũ Jesũ nĩacemanagĩria ho kaingĩ na arutwo ake. <sup>3</sup> Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩthĩ hau mũgũnda-inĩ ũcio, atongoretie mbũtũ ya thigari na anene amwe kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai. Nao nĩmakuuĩte icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

<sup>4</sup> Nake Jesũ nĩ ùndũ nĩamenyaga maũndũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akiumĩra akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

<sup>5</sup> Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we.” (Nake Judasi ũcio wamũkunyanĩire aarũngĩ hau hamwe nao.)

<sup>6</sup> Rĩrĩa Jesũ aameerire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we,” magĩcooka na thuutha makĩgũa thĩ.

<sup>7</sup> O rĩngĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

<sup>8</sup> Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndamwĩra atĩ nĩ nĩ we. Akorwo nĩ nĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathiĩ.”

<sup>9</sup> Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoro ũrĩa aarĩtie ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Andũ arĩa waheire gũtirĩ o na ũmwe wao ndeete.”

<sup>10</sup> Hĩndĩ ĩyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. (Ndungata ĩyo yetagwo Maliku.)

<sup>11</sup> Nake Jesũ agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩrĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkĩnyũira?”

### *Jesũ Gũtwarwo kwa Anasi*

<sup>12</sup> Nayo mbũtũ ĩyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesũ. Makĩmuoha na

<sup>13</sup> makĩamba kũmũtwara kwa Anasi, ũrĩa warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene mwaka ũcio. <sup>14</sup> Kaiafa nĩwe wataarĩte Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuĩre andũ othe.

### *Petero Gũkaana Jesũ Ihinda rĩa Mbere*

<sup>15</sup> Simoni Petero marĩ na mũrutwo ũngĩ makĩrũmĩrĩra Jesũ. Na tondũ mũrutwo ũcio nĩoĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai

ũrĩa mūnene, agĩtwarana na Jesũ kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mūnene. <sup>16</sup> No Petero agĩtigwo eteire hau nja ya kĩhingo. Nake mūrutwo ũcio ũngĩ, woĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mūnene, agĩcooka, akĩaria na mũirĩtu ũrĩa warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonyia Petero.

<sup>17</sup> Nake mũirĩtu ũcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩcookia agĩkiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao.”

<sup>18</sup> Na rĩrĩ, ndungata na thigari ciarũgamĩte irigiiciirie mwaki ũrĩa ciakĩtie ikĩwota, tondũ kwarĩ na heho. Petero o nake aarũgamĩte hamwe nao agĩota mwaki.

### *Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa Mūnene kũũria Jesũ Ciũria*

<sup>19</sup> Ihinda-inĩ o rĩu, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mūnene oragia Jesũ ũhoro wa arutwo ake na ũhoro wa ũrutani wake.

<sup>20</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ njarĩirie andũ othe a thĩ itarĩ ũndũ ngũhitha, na ngarutana hĩndĩ ciothe thunagogi-inĩ o na hekarũ-inĩ, kũrĩa Ayahudi othe mace-managia. Ndirĩ ũndũ njaragia na hitho. <sup>21</sup> Ūranjũria ũguo nĩkĩ? Ūria arĩa mananjigua ngĩaria. Ti-itherũ nĩmoĩ ũrĩa ndanoiga.”

<sup>22</sup> Rĩrĩa Jesũ oigire ũguo, ũmwe wa thigari iria ciarĩ hau akĩmũgũtha rũhĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ūguo nĩguo ũgũcookeria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mūnene?”

<sup>23</sup> Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩndoiga ũũrurĩ, heana ũira wa ũũru ũcio. No angĩkorwo ndaaria ũhoro wa ma-rĩ, wangũthĩra kĩ?” <sup>24</sup> Nake Anasi akĩmũneana atwarwo arĩ o muohe kũrĩ Kaiafa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mūnene.

### *Petero Gũkaana Jesũ rĩa Keerĩ na rĩa Gatatũ*

<sup>25</sup> O hĩndĩ iyo Simoni Petero arũgamĩte agĩota mwaki, akĩũrio atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩkaana, akiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao!”

<sup>26</sup> Ndungata ĩmwe ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na yarĩ ya mbarĩ ya mũndũ ũrĩa Petero aatinĩtie gũtũ, ĩkĩmũũria atĩrĩ, “Na githĩ niĩ ndirakuonire mũrĩ nake hau mũgũnda-inĩ wa mĩtamaĩyũ?” <sup>27</sup> O rĩngĩ Petero agĩkaana, na o hĩndĩ ĩyo ngũkũ ĩgĩkũga.

### *Jesũ Mbere ya Pilato*

<sup>28</sup> Ningĩ Ayahudi makĩruta Jesũ gwa Kaiafa makĩmũt-wara gĩikaro-inĩ kĩa Barũthi wa Kĩroma. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ rũciinĩ tene, na nĩgeetha matikagwatwo nĩ thaahu, Ayahudi matiatoonyire gĩikaro kũ; nĩ ũndũ nĩmendaga mahote kũrĩa gĩathĩ kĩa Bathaka. <sup>29</sup> Nĩ ũndũ ũcio Pilato akiuma akĩmakora kũu nja akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ mũramũthitangĩra kĩ?”

<sup>30</sup> Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Atangĩrĩ muuni wathorĩ, tũtingĩmũrehe kũrĩ we.”

<sup>31</sup> Nake Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Kĩmuoei inyuĩ ene mũkamũciirithie kũringana na watho wanyu.”

Nao Ayahudi makĩregana na ũhoru ũcio, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ na rũũtha rwa kũũraga mũndũ o na ũ.”

<sup>32</sup> Maũndũ maya mekĩkire nĩgeetha ciugo iria Jesũ aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩrĩa agaakua ihingio.

<sup>33</sup> Pilato agĩcooka agĩtoonya gĩikaro kũ kĩa Barũthi, agĩta Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

<sup>34</sup> Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrite ũhoru wakwa?”

<sup>35</sup> Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ ndĩkĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene nĩo makũneanĩte kũrĩ niĩ. Nĩ atĩa wĩkĩte?”

<sup>36</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ŭthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndungata ciakwa

nicingĩndũĩrĩire ndikanyitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ.”

<sup>37</sup> Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwaria ma kuuga atĩ nĩ ndĩ Mũthamaki. Ma nĩ atĩrĩ, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire njiarwo, na nĩkĩo ndokire gũkũ thĩ atĩ nyumbũrage ũhoru ũrĩa wa ma. Mũndũ o wothĩ ũrĩ mwena wa ũhoru wa ma nĩathikagĩrĩa.”

<sup>38</sup> Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Ũhoru wa ma nĩ ũrĩkũ?” Aarĩkia kũũria ũguo akiuma nja o rĩngĩ agĩthĩ kũrĩ Ayahudi akĩmeera atĩrĩ, “Ndirona gĩtũmi gĩa kũmũthitangĩra. <sup>39</sup> No ningĩ nĩ mūtugo wanyu hĩndĩ ya Bathaka ndĩmuohorere mũndũ ũmwe. Nĩmũkwenda ndĩmuohorere ‘mũthamaki wa Ayahudi?’”

<sup>40</sup> Nao makĩanĩrĩra, magĩcookia atĩrĩ, “Aca, tũtikwenda ũcio! Tuohorere Baraba!” Na rĩrĩ, Baraba ũcio aarĩ mūtunyani.

## 19

### *Jesũ Gĩtũĩrwo kwambwo Mũtĩ-Igũrũ*

<sup>1</sup> Hĩndĩ ĩyo Pilato akĩoya Jesũ, akĩmũhũũrithia iboko.

<sup>2</sup> Nacio thigari igĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, ikĩmwĩkĩra mūtwe, na ikĩmũhumba kanjũ ya rangi wa ndathi,

<sup>3</sup> igathiiaga harĩ we o ihinda kwa ihinda, ikamũnyũrũragia ikiugaga atĩrĩ, “Ngeithi, mũthamaki wa Ayahudi!” Nacio ikamũgũthaga ũthiũ na hĩ.

<sup>4</sup> O rĩngĩ Pilato akiuma nja, akĩrĩa Ayahudi atĩrĩ, “Ta onei ngũmũruta nja ndĩmũrehe kũrĩ inyuĩ, nĩguo mũmenye atĩ nĩ ndionete ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.” <sup>5</sup> Rĩrĩa Jesũ oimire nja ekĩrite thũmbĩ ĩyo ya mĩigua na ehumbĩte kanjũ ĩyo ya rangi wa ndathi-rĩ, Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ nĩ ũyũ!”

<sup>6</sup> Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mwambithie mūtĩ-igūrũ! Mwambithie mūtĩ-igūrũ!”

No Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoei mūmwambe mūtĩ igūrũ arĩ inyuĩ. Ha ũhoro wakwa, ndirona ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.”

<sup>7</sup> Nao Ayahudi makiuga magwatĩirie atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũrĩ watho; na kũringana na watho ũcio no nginya akue, tondũ nĩetuĩte Mũrũ wa Ngai.”

<sup>8</sup> Rĩrĩa Pilato aiguire ũguo, agĩtigĩra mũno makĩria, <sup>9</sup> agĩcooka thĩinĩ wa nyũmba ĩyo ya ũthamaki. Ningĩ akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Wee-rĩ, uumĩte kũ?” Nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria. <sup>10</sup> Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũrega kũnjarĩria? Kaĩ ũtooĩ ndĩ na ũhoti wa gũkuo-horithia, kana wa gũkwambithia mūtĩ igūrũ?”

<sup>11</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ndũngĩrĩ na ũhoti igūrũ rĩakwa korwo ndũheetwo guo kuuma igūrũ. Nĩ ũndũ ũcio ũria ũũneanire kũrĩwe nĩwe ũrĩ na mehia marĩa manene.”

<sup>12</sup> Kuuma hĩndĩ ĩyo, Pilato akĩgeria kuohora Jesũ, no Ayahudi magĩthiĩ na mbere kwanĩrĩra atĩrĩ, “Ũngĩrekere-ria mũndũ ũyũ, wee ndũrĩ mũrata wa Kaisari. Mũndũ o wothe wĩtuaga mũthamaki nĩamenete Kaisari.”

<sup>13</sup> Rĩrĩa Pilato aiguire ũguo-rĩ, akiumia Jesũ nja, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa mūtuanĩri ciira handũ hoĩkaine ta “Harĩa-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kĩhibirania Gabatha). <sup>14</sup> Kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria rĩa Kiumia gĩa Gĩathĩ kĩa Bathaka; na kwarĩ ta thaa thita.

Nake Pilato akĩra Ayahudi atĩrĩ, “Ũyũ mũthamaki wanyu.”

<sup>15</sup> No-o makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie mūtĩ-igūrũ!”

Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nyambithie Mũthamaki wanyu?”

Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tūtĩrĩ mũthamaki ũngĩ tĩa Kaisari.”

<sup>16</sup> Mũthia-inĩ Pilato akĩmũneana kũrĩ o nĩguo akambwo mũtĩ-igũrũ.

### *Jesũ Kwambwo Mũtĩ-Igũrũ*

Nacio thigari ikĩnyiita Jesũ. <sup>17</sup> Na ekuuĩire mũtharaba wake agĩthĩ nginya harĩa heetagwo “Ha Ihĩndĩ rĩa Mũtwe” (na no ho hetagwo na Kĩhibirania, Golgotha.) <sup>18</sup> Hau nĩho maamwambire, na hamwe nake makĩamba andũ angĩ eerĩ, ũmwe mwena ũmwe na ũcio ũngĩ mwena ũcio ũngĩ; nake Jesũ arĩ gatagatĩ.

<sup>19</sup> Nake Pilato akĩandĩkithia kĩaũ na gĩkĩhũũrĩrwo mũtharaba-inĩ. Nakĩo kĩandĩkitwo atĩrĩ, JESŨ WA NAZARETHI, MŨTHAMAKI WA AYAHUDI. <sup>20</sup> Nao Ayahudi aingĩ magĩthoma maandĩko macio, nĩgũkorwo handũ harĩa Jesũ aambĩrwo haarĩ hakuhĩ na itũũra rĩu inene, nakĩo kĩaũ kũ kĩandĩkitwo na Kĩhibirania, na Kĩlatini, na Kĩyunani.\* <sup>21</sup> Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene a Ayahudi makĩĩra Pilato atĩrĩ, “Tiga kwandika ‘Mũthamaki wa Ayahudi’, no andĩka atĩ mũndũ ũyũ nĩ kuuga oigire atĩ nĩwe mũthamaki wa Ayahudi.”

<sup>22</sup> Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũguo ndandĩka nĩndandĩka.”

<sup>23</sup> Rĩrĩa thigari ciarĩkirie kwamba Jesũ, ikĩoya nguo ciake, igĩcigayania maita mana, o mũndũ yake, no kanjũ yatigarire. Nguo ĩyo ndĩarĩ na rĩtumo, yatumĩtwo kuuma igũrũ nginya thĩ ĩrĩ o taama ũmwe.

---

\* <sup>19:20</sup> Rũthiomi rwa Asuriata rwarĩ rĩmwe rwa thiomi iria Ayahudi maaragia, na Kĩhibirania, na Kĩlatini, o hamwe na Kĩyunani.

<sup>24</sup> Nacio ikiirana atiri, “Nitutigei kumitarura; rekei tumicuukire miti nguo tumenye uria uguthi nayo.”

Gwekikire uguo nguo Maandiko mahinge maria moigite atiri,

“Maagayanire nguo ciakwa,  
na magicuukira kanju yakwa miti.”

Uguo nguo thigari ciekire.

<sup>25</sup> Hakuhi na mutharaba wa Jesu naho nyina aarugamite, na mwaru wa nyina na nyina, na Mariamu mutumia wa Kiliopa, na Mariamu Mumagidali. <sup>26</sup> Riria Jesu onire nyina na murutwo uria endete marungii hakuhi nake, akiira nyina atiri, “Mutumia uyū, ucio muruguo,” <sup>27</sup> agicooka akiira murutwo ucio atiri, “Ucio maituguo.” Kuuma hinda iyo murutwo ucio akioya nyina wa Jesu, agithii gutura mucii kwa murutwo ucio.

### *Gukua kwa Jesu*

<sup>28</sup> Thuutha ucio, Jesu amenya ati maundu mothe nmathira, na nguo Maandiko mahinge, akiuga atiri, “Ninyooti.” <sup>29</sup> Hau ni haaru na cuba yari na thiki, ni undu ucio thigari igitobokia thibunji ho, igicooka igithecerera thibunji iyo rathanju-ini rwa muthobi, ikimithwariria kanua-ini ka Jesu. <sup>30</sup> Hinda iria Jesu aamikundire, akiuga atiri, “Uho niwathira.” Na oiga uguo, akianamia mutwe, agituikana.

<sup>31</sup> Na riri, kwaru muthenya wa Ihaariria wa Ayahudi, nguo marokere Thabatū ya mwanya. Na tondū Ayahudi matiendaga miri iyo itigwo mitharaba-ini hinda ya Thabatū, makuria Pilato aathane ati andu acio maambitwo moinwo maguru, na miri yao icuururio. <sup>32</sup> Ni undu ucio thigari igithii ikiuna maguru ma mundu wa mbere uria mambanirio na Jesu na igicooka ikiuna ma ucio ungū.

<sup>33</sup> No riria maakinyire haru Jesu na makiona ati niarikitie

gũkua, makĩaga kuuna magũrũ make. <sup>34</sup> Handũ ha ũguorĩ, mũthigari ũmwe agĩtheeca Jesũ mbaru na itimũ, na o rĩmwe hakiura thakame na maaĩ. <sup>35</sup> Nake mũndũ ũrĩa wonire maũndũ macio nĩarutĩte ũira, naguo ũira wake nĩ wa ma. We nĩooĩ atĩ aaragia ũhoru wa ma, na oimbũraga nĩgeetha o na inyuĩ mwĩtikie. <sup>36</sup> Namo maũndũ macio meekĩkire nĩgeetha Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, “Gũtirĩ ihĩndĩ o na rĩmwe rĩake rĩkoinwo.” <sup>37</sup> O na ningĩ no harĩ Maandĩko mangĩ moigĩte atĩrĩ, “Makeerorera mũndũ ũrĩa maathecire.”

### *Gũthikwo kwa Jesũ*

<sup>38</sup> Thuutha ũcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesũ. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩrĩra na hitho tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rũtha, nake agĩthĩĩ agĩkuua mwĩrĩ ũcio. <sup>39</sup> Maathiire na Nikodemo, ũrĩa wathiĩte kũrĩ Jesũ ũtukũ. Nikodemo agĩtwara mĩtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. <sup>40</sup> Nao eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesũ, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mĩtukanio ĩyo mĩnungi wega, kũringana na mĩtugo ya Ayahudi ya gũthikana. <sup>41</sup> Hau Jesũ aambĩrwo nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩĩnĩ wa mũgũnda ũcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩra njerũ, ĩrĩa ĩtakoretwo ĩigĩtwo mwĩrĩ wa mũndũ o na ũmwe. <sup>42</sup> Tondũ kwarĩ mũthenya wa lhaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na ningĩ nĩ ũndũ mbĩrĩra ĩyo yarĩ o hakuhĩ-rĩ, makĩga Jesũ ho.

## 20

### *Mbĩrĩra Theri*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia rũciĩnĩ tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu Mũmagidali

nĩathiire mbĩrĩra-inĩ na akĩona ihiga rĩrĩa rĩarĩ mũromonĩ rĩrĩ rĩherie. <sup>2</sup> Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩi ateng'ereke kũrĩ Simoni Petero na mũrutwo ũrĩa ũngĩ, ũrĩa Jesũ endete, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmarutĩte Mwathani mbĩrĩra-inĩ, na tũtũũ harĩa mamũigĩte!”

<sup>3</sup> Nĩ ũndũ ũcio Petero na mũrutwo ũcio ũngĩ makiu-magara marorete mbĩrĩra-inĩ. <sup>4</sup> Marĩ o eerĩ magĩteng'era, no mũrutwo ũcio ũngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩra-inĩ mbere. <sup>5</sup> Akĩinamĩrĩra, na akĩrora thĩinĩ, akĩona mataama ma gatani marĩ maige thĩ, no ndaatoonyire. <sup>6</sup> Nake Simoni Petero, ũrĩa warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩra thĩinĩ. Akĩona mataama ma gatani maigĩtwo hau, <sup>7</sup> o hamwe na gĩtambaya kĩrĩa Jesũ ohetwo mĩtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjĩtwo gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. <sup>8</sup> Thuutha ũcio mũrutwo ũcio ũngĩ, ũrĩa wakinyĩte mbĩrĩra-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩinĩ. Akĩona na agĩtĩkia. <sup>9</sup> (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ iyo matiakoretwo mataũkĩirwo nĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩarĩ ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.)

### *Jesũ Kuumĩrĩra Mariamu Mũmagĩdali*

<sup>10</sup> Arutwo acio magĩcooka makĩinũka kwao, <sup>11</sup> no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩra akĩrĩraga. O akĩrĩragarĩ, akĩinamĩrĩra, akĩrora mbĩrĩra thĩinĩ, <sup>12</sup> akĩona araika eerĩ marĩ na nguo njerũ, maikarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waigĩtwo, ũmwe agaikara mĩtwe-inĩ nake ũcio ũngĩ agaikara magũrũ-inĩ.

<sup>13</sup> Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩĩ kĩrakũrĩria?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩra-inĩ, na ndiũũ harĩa mamũigĩte.”

<sup>14</sup> O hĩndĩ iyo akĩhũgũra, akĩona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ Jesũ.

<sup>15</sup> Nike Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩĩ kĩrakũrĩria? Nũũ ũracaria?”

Mariamũ agĩĩciiria atĩ ũcio aarĩ mũrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, akorwo nĩwe ũmweheretie njĩra harĩa ũmũigĩte nĩguo thiĩ ngamuoe.”

<sup>16</sup> Nike Jesũ akĩmwĩta, “Mariamũ!”

Nike akĩhũgũra akĩmwĩtika na Kĩhibirania atĩrĩ, “Raboni!” (naguo nĩ kuuga Mũrutani).

<sup>17</sup> Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkae kũnyiita, nĩ ũndũ ndirĩ ndĩrambata thiĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thiĩ kũrĩ arutwo akwa, ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩndĩracooka thiĩ kũrĩ Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.’”

<sup>18</sup> Mariamũ Mũmagidali agĩthiĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ũhoru, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete Mwathani!” Na akĩmeera atĩ nĩwe wamwĩrite maũndũ macio.

### *Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake*

<sup>19</sup> Hwaĩ-inĩ wa mũthenya o ũcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango ĩrĩ mĩhinge nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” <sup>20</sup> Aarĩkia kuuga ũguo akĩmoonia moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wa kuona Mwathani.

<sup>21</sup> Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ! O ta ũrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩ ndamũtũma.”

<sup>22</sup> Na oiga ũguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, “Amũkĩrai Roho Mũtheru. <sup>23</sup> Arĩa othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa othe mũtarĩrekagĩra, matirĩrekagĩrwo.”

### *Jesũ Kuumĩrĩra Toma*

<sup>24</sup> Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ

okire. <sup>25</sup> Tondũ ũcio arutwo arĩa angĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mwathani.”

Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Itoonete irema cia mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kĩara gĩakwa hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inĩ ciake, ndingĩtikia ũhoru ũcio.”

<sup>26</sup> Thuutha wa kiumia kĩmwe, arutwo ake maarĩ kũu nyũmba rĩngĩ, na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtuika mĩrango yarĩ mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akiuga atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” <sup>27</sup> Agĩcooka akĩĩra Toma atĩrĩ, “Toonyia kĩara gĩaku haha; rora moko makwa. Tambũrũkia guoko gwaku ũgũikie mbaru-inĩ ciakwa. Tiga kũgĩa na nganja, itĩkia.”

<sup>28</sup> Nike Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

<sup>29</sup> Nike Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo nĩ arĩa metĩkagia matonete.”

<sup>30</sup> Jesũ nĩaringire ciama ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, iria itaandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩrĩ. <sup>31</sup> No rĩrĩ, ici ciandĩkitwo nĩgeetha mwĩtikie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ na ũndũ wa gwĩtikia mũgĩe na muoyo thĩinĩ wa rĩitwa rĩake.

## 21

### *Jesũ Kũringa Kĩama gĩa Kũgwatia Thamaki*

<sup>1</sup> Thuutha ũcio Jesũ nĩacookire akiumĩrĩra arutwo ake iria-inĩ rĩa Tiberia. Ũũ nĩguo kwahaanire: <sup>2</sup> Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na ariũ a Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. <sup>3</sup> Simoni Petero akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndathĩ gũtega thamaki.” Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩ nawe.” Nĩ ũndũ ũcio makiumagara, magĩ-toonya marikabu, no ũtukũ ũcio matirĩ kĩndũ maag-watirie.

<sup>4</sup> Rūciinĩ tene, Jesũ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ Jesũ.

<sup>5</sup> Nake akĩmeeta akĩmooria atĩrĩ, “Arata akwa, nĩmũg-watĩtie thamaki?”

Nao magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Aca.”

<sup>6</sup> Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ikiai wabu mwena wa ũrĩo wa marikabu na nĩmũkũgwatia.” Rĩrĩa meekire ũguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ũcio nĩ ũrĩa thamaki icio ciarĩ nyingĩ.

<sup>7</sup> Nake mũrutwo ũrĩa Jesũ eendete akĩira Petero atĩrĩ, “Nĩ Mwathani!” Na rĩrĩa Simoni Petero aiguire mũrutwo ũcio aamwĩra atĩ, “Nĩ Mwathani”, akĩioha nguo yake ya igũrũ (tondũ nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maaĩ-inĩ. <sup>8</sup> Nao arutwo acio angĩ makĩmũrũmĩrĩra na marikabu magu-ucĩtie wabu ũiyũrĩte thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩina rĩa makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. <sup>9</sup> Maarĩkia kuumĩria marikabu, makĩona mwaki wa makara wakĩtio hau, na thamaki irĩ njĩkĩre riiko, na mũgate.

<sup>10</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rehei thamaki imwe cia iria mwagwatia.”

<sup>11</sup> Nake Simoni Petero akĩhaica marikabu akĩguu-cia wabu ũcio nginya hũgũrũrũ-inĩ. Naguo waiyũrĩte thamaki iria nene, 153, no o na irĩ nyingĩ ũguo, wabu ũcio ndwatuĩkire. <sup>12</sup> Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai mwĩ-gagũre.” Hatirĩ o na ũmwe wa arutwo acio wamũũririe atĩrĩ, “Nĩwe ũ?” Nĩmamenyire atĩ nĩ Mwathani. <sup>13</sup> Nake Jesũ agĩthĩĩ, akĩoya mũgate akĩmahe, agĩcooka akĩmahe thamaki o nacio. <sup>14</sup> Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo ake thuutha wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

*Jesũ Gũcookia Petero*

<sup>15</sup> Nao maarĩkia kũrĩa, Jesũ akĩũria Simoni Petero atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, na ma ti-itherũ nĩũnyendete gũkĩra aya?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga tũgondũ twakwa gĩa kũrĩa.”

<sup>16</sup> Ningĩ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, ti-itherũ nĩũnyendete?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩithagia ng’ondũ ciakwa.”

<sup>17</sup> Agĩcooka akĩmũũria hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, nĩũnyendete?”

Nake Petero akĩigua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ aamũũririe hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Nĩũnyendete?” Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ maũndũ mothe; wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga ng’ondũ ciakwa gĩa kũrĩa.” <sup>18</sup> “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, rĩrĩa warĩ mwĩthĩ nĩwehumbaga nguo, ũgathiĩ kũrĩa ũkwenda; no rĩrĩa ũgaakũra, nĩũgatambũrũkia moko, nake mũndũ ũngĩ nĩagakũhumba nguo, acooke agũtware kũrĩa ũtekwenenda gũthĩ.” <sup>19</sup> Jesũ oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa Petero agaakua, agoocithie Ngai. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra!”

<sup>20</sup> Nake Petero eehũgũra akĩona mũrutwo ũrĩa Jesũ endete amarũmĩrĩre. (Ũcio nĩ ũrĩa wetiranĩtie na Jesũ rĩrĩa marĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, na nowe wamũũrĩtie atĩrĩ, “Mwathani, nũũ ũcio ũgũgũkunyaĩra?”) <sup>21</sup> Na rĩrĩa Petero aamuonire-rĩ, akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nake mũndũ ũyũ ũhoro wake nĩ atĩa?”

<sup>22</sup> Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoro waku?”

Wee no nginya ũnũmĩrĩre.” <sup>23</sup> Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũhuhu ũkĩhunja thĩinĩ wa ariũ na aarĩ a lthe witũ gũkĩrwo atĩ mũrutwo ũcio ndagakua. No Jesũ ndoigĩte atĩ ndagakua; ũrĩa oigĩte no atĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoro waku?”

<sup>24</sup> Mũrutwo ũcio nĩwe ũrĩ na ũira wa maũndũ maya mothe, na nowe ũmaandĩkĩte. Na ithuĩ nĩtũũ atĩ ũira wake nĩ wa ma.

<sup>25</sup> Jesũ nĩekire maũndũ mangĩ maingĩ. Korwo mothe nĩmandĩkirwo-rĩ, ngwĩgereria atĩ o na thĩ yothe ndĩngĩ-ganĩra mabuku marĩa mangĩandĩkwo.

## Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at [www.biblica.com](http://www.biblica.com) and [open.bible](http://open.bible)” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63